Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראָשען | היינט 8 זייטען.

נייער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 284/1579 | Łódź, Czwartek 6 grudnia 1928 r. | זעקסטער יאָהרגאַנג | לאָדז, דאָנערשטאָג כג כסלו תרפ"ט | Nr. 284/1579

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

רעטזעלהאַפטע שיסעריי אין בעלוועדער

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) היינט אַרום האַלב 3 ביינאַכט האָט זיך דערהערט אַ שיסעריי אין בעלוועדער, ס'איז באַלד אָנגעקומען די פּאָליציי און די אָרטיגע וואַך. באַלד דערויף האָט מען אין 20 שריט פון פּאַלאַץ דעם עלטסטען וואַכמיסטער פון דער זשאַנדאַרמעריע פראַנצישעק קאַריזמא געפונען ליגען אויף דער ערד.

מ'האָט אַרויסגערופען די פּאָגאָטאָוויע, וועלכע איז אָבער נישט אַריינגעלאָזען געוואָרען, ווייל מ'האָט קאָנסטאַטירט, אַז דער וואַכמיסטער קאַריזמא איז טויט. ס'האָט זיך באַלד אָנגעהויבען אַן אויספאָרשונג פון דער מיליטערישער מאַכט און ס'איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דער דער'הרג'עטער האָט בעקומען אַ קויל אין שלייף. ס'האָבען זיך אָבער געהערט פיל אַנדערע שאָסען. דער גאַנצער בנין פון בעלוועדער איז באַלד אַרומגערינגעלט געוואָרען מיט פּאָליציי-אַגענטען, און פּאַרק האָט זיך אָנגעהויבען אַן'אָבלאַווע, אויפ'ן אָרט געפינט זיך פּראָקוראָר קאָראָמאַרטשיק און זשאַנדאַרמעריע-שעף פּיאַנטקעוויטש.

בעת דער אָבלאַווע איז פערהאַלטען געוואָרען אין דער וואַרטע-בודקע פונ'ם סטרוזש אַ געוויסער קאָסאָווסקי. מ'האָט ביי איהם געפונען אַ רעוואָלווער מיט דריי קוילען. קאָסאָווסקי ערקלערט, אַז ער האָט נישט געשאָסען. ער איז געגאַנגען צו דער אַרבייט, נאָר אַזוי ווי ס'איז נאָך געווען צו פריה, האָט ער זיך פערהאַלטען מיט'ן סטרוזש אַביסעל צו שמועסען.

די אבדוקציע פון טויטען קערפער האָט פעסטגעשטעלט, אַז די קוילען מיט וועלכע דער וואַכמיסטער איז דערשאָסען געוואָרען זענען נישט די זעלבע, וואָס ביי קאָסאָווסקי'ן אין רעוואָלווער. אויך איז פעסטגעשטעלט, אַז ס'זענען אָפּגעגעבען געוואָרען 6 שאָסען און ביי קאָסאָווסקי'ן פעהלען וועניגער קוילען.

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) די אויספאָרשונג אַרום די רעטזעלהאַפטע שאָסען אין בעלוועדער געהט צו זעהר ענערגיש. מיט דער אויספאָרשונג פיהרען אָן דער שעף פון דער זשאַנדאַרמעריע פּולקאָווניק פּיאָנטקאָווסקי, דער מיליטערישער אויספאָרשונגס-ריכטער קאַרטשמאַרעק און דער אויספאָרשונגס-ריכטער פאַר אויסערגעוועהנליכע ענינים לוקסעמבורג. עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז קאָסאָווסקי איז געווען אַן'אַגענט פון דער געהיים-פּאָליציי, און איז פון דאָרט דערווייטערט געוואָרען דעם 1-טען יוני ה. י. פאַר שכרות. שפּעטער איז ער אָנגענומען אויף דער גרעניץ-וואַך, אָבער אויך פון דאָרט איז ער דעם 1 נאָוועמבער ה. י. דערווייטערט געוואָרען.

—:0:—

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פון 48 יאָהר מיין הייסגעליבטער מאַן, אונזער ליבער פאָטער

נ. ע. משה בן ר' יצחק ז"ל ליפשיץ

די לוי' קומט פאָר היינט, דאָנערשטאָג, דעם 6. דעצעמבער, 12 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער-הויז, קילינסקי 89, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויעריגע הינטערבליבענע.

8002

דאַנקזאַגונג.

די אַלע, וועלכע האָבען אָנטיילגענומען אין דער לויה פון אונזער אומפערגעסליכע

נ"ע הדס וויינבערג

דריקען מיר אויס אונזער האַרציגסטען דאַנק

די טיפטרויעריגע פאַמיליע.

זאַל „הזמיר", אַל. קאָשטשושקי 21

שבת, דעם 8-טען און זונטאָג, דעם 9-טען דעצעמבער ד. י., 8.30 אַ זייגער אין אָוועגד

2 גרויסע חנוכה-קאָנצערטען

פון דער בעריהמטער יודישער פאָלקס-לידער-זינגערין

הילדא דאָריצקא

אין פּראָגראַם: פאָלקס, חסיד'ישע, פאַלעסטינער און סינאַגאָגאַלע לידער.

בילעטען צו בעקומען ביי ה' האַמבורסקי (פּעטריקאָווער 42) און ביי ה' זעלמאַנאָוויטש (פּעטריקאָווער 12).

9887

די לעצטע 2 טעג!!!

נור ביז פרייטאָג, דעם 7-טען דעצעמבער ד. י. איז מיר געלונגען צו פערלענגערען דעם פערקויף פון די 50% קאָסמעטישע אַרטיקלען

צו שפּאָט ביליגע פרייזען

15 ביז 30 פּראָצענט אונטער'ן פּרייז

בעמערקונג: יעדער קויפער בעקומט גראַטיס אַ פלאַשקע עכט קעלניש וואַסער JOHAN MARJA FARINA און אַ טובקע צאָהן-פּאַסטע CHLORODONT

פּערפומעריע 22 PIOTRKOWSKA S.BUCHWAJC

TELEF.: 31-43 i 59-67.

שאַרפע קריטיק פון ד״ר רייך׳ס שיטה

די נעכטיגע זיצונג פון יודישער קאַלאַ.

וו אַ ר ש אַ, 5 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספאָנדענט). היינט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון יודישען קאָלאָ. קודם כל איז בעהאַנדעלט געוואָרען דער אָפּזאָג פון דעפּ. ראָזמאַרין און סענ. שרייבער צו רעפּערירען דעם בודזשעט פון יוסטיק-מיניסטעריום אין די קאָמיסיעס פון סיים און סענאַט. ס׳איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דער ציל פון דער דעמאָנסטראַציע איז דערגרייכט געוואָרען דערמיט, וואָס דעפּ. ראָזמאַרין און סענ. שרייבער זענען געבעטען געוואָרען פון די רעפּעראַטען זיך נישט אָפּצוזאָגען, און ס׳איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז זיי זאָלען די רעפּעראַטען איינהאַלטען, זיי זאָלען אָבער אונטערשטרייכען די אָפּאָזיציאָנעלע שטעלונג צום יוסטיק-מיניסטער.

דאַן איז געוועהלט געוואָרען אַ קאָמיסיע, וועלכע דאַרף אויסאַרבייטען אַ געזעץ-פּראָיעקט וועגען יודישען שול-וועזען. אין דער קאָמיסיע זענען אַריין: ד״ר וויגאָדסקי, דעפּ. לעווין און הרב בראַט.

די קאָלאָ איז דערויף אַריבער צו דער ווייטערדיגער פּאָליטישער דיסקוסיע.

דעפּ. ד״ר רייך, איז אַרויסגעטראָטען געגען דער טאַקטיק פון דעפּ. גרינבוים.

מיט אַ שאַרפער רעדע געגען ד״ר רייך טרעט אַרויס דעפּ. האַרטגלאַס. ער בעשולדיגט איהם, אַז מיט זיין האַנדלונג שוואַכט ער אָפּ דעם אויטאָריטעט פון דער יודישער פערטרעטונג אין סיים און שפּילט אויף דער האַנד דער רעגירונג.

נאָך דער רעדע פון הרב בראַט, וועלכער טרעט אויך אַרויס געגען רייכ׳ן, נעהמט אַ וואָרט דעפּ. פאַרבשטיין, וועלכער זאָגט, אַז ר׳האָט פריהער געהאַלטען רייכ׳ן פאַר אַ פערנינפטיגען פּאָליטיקער, איצט האָט ער זיך איבערצייגט אינ׳ם היפך. לויט די אַרטיקלען פון ד״ר רייך קאָן מען בעקומען דעם איינדרוק, אַז יודען לעבט זיך וואויל אין פּוילען. ווען עס שטעהט פאַר צו וועהלען צווישען דער אַסימילאַציע פון ד״ר אַלערהאַנדס חבר און רייכ׳ן, וואָלט געווען זעהר שווער צו מאַכען די וואַהל. גרינבוים׳ס אויסדריקען אין דער פּאָלעמיק מיט מינ. סקלאַדקאָווסקי׳ן זענען געווען נישט צו שאַרף, נאָר צו מילד.

דעפּ. גרינבוים, זאָגט זיך אַרויס געגען בילדען אַ פּרעזידיום אָנשטאָט אַ פּרעזעס פון קאָלאָ. ער גופא האָט נישט געוואָלט ווערען פּרעזעס. זיין קאַנדידאַטור איז פּראָוואָצירט געוואָרען דורך דעפּ. ראָזמאַרין, וועלכער האָט צוזאַמען מיט די אַנדערע געוואָלט, אַז ער, גרינבוים, זאָל זיך קאָמפּראָמיטירען: אַזוי ווי דער דאָזיגער ציל איז נישט געלונגען, שטרעבען זיי איצט פאַר יעדען פּרייז צו קומען צו דער מאַכט אין קאָלאָ.

די פאָרטזעצונג פון דער דיסקוסיע וועט פאָרקומען אין די נאָהנטסטע טעג.

זיצונג פון דער בודזשעט-קאָמיסיע

וואַרשאָ, 5 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט) היינט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער בודזשעט-קאָמיסיע ביים סיים, ס׳איז בעהאַנדעלט געוואָרען דער בודזשעט פון מיניסטאָרען-ראַט און פון מיניסטעריום פאַר עפענטליכע אַרבייטען.

רעפּ. טראָמפּטשינסקי האָט אויף דער זיצונג ווידער איבער׳חזרט די רעוואָלאַציעס וועגען רער אויספאָרשונג אין ענין פון בעפאַלענעם ג. רעפּוטאַט ורושיעכאָווסקי (וועה אין נעכטיגען נומער „נ. פ.״)

ס׳איז אינטערעסאַנט, אַז די רעפּוטאַטען פון „איינסעל״ האָבען געשטימט נעגען די אויסבעסערונגען פון מינ. מאָראַטשעווסקי (עפענטליכע אַרבייטען).

3 יודען געוועהלט אין טשעכאָסלאָוואַקישען פּאַרלאַמענט.

אויף יודישע ליסטעס נישט דורכגעפיהרט קיין איין דעפּוטאַט.

פּ ר אַ ג, 5 (יט״א טעלעגראַפיש). צו די וואַהלען אין דער סלאָוואַקישער לאַנדפערטרעטונג זענען אויסגעוועהלט געוואָרען 3 יודען פון די פּאַרטייען אין קאַרפּאַטען-רוסלאַנד. עס זענען געוועהלט געוואָרען אַלבערט געשטענרינגער פון בראַטיסלאַוו, בעלאַ קראַי פון מונקאַטש און משה גוטמאַן. די ציוניסטישע ליסטע האָט נישט אַרורכגעפיהרט קיין איין מאַנדאַט. אויך די פּוילישע יודען האָבען נישט אַרורכגעפיהרט קיין מאַנדאַט, הגם זיי האָבען בעקומען 29 טויזענד שטימען.

נישט קיין פאָלק, נאָר אַ רעליגיע.

מוסאָליני וועגן די נאַציאָנאַלע שטרעמונגען צווישען די איטאַליענישע ציוניסטען

לאָנדאָן, (יט״א) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער קאָנפערענץ פון די איטאַליענישע ציוניסטען, וואָס איז נישט לאַנג פאָרגעקומען אין מילאַן, איז אין „פּאָפּאָלאָ די ראָסאָ״ פערעפענטליכט געוואָרען אַן אַרטיקעל, וואָס האָט [illegible] עפונען אַן אָפּקלאַנג אין דער ענגלישער פרעסע. ווי עס טיילט מיט דער רוימער קאָרעספּאָנדענט פון „דיילי טעלעגראַף״, זאָל דער אויטאָר פון דעם אַרטיקעל זיין דער איטאַליענישער דיקטאַטאָר מוסאָליני.

אין זיין אַרטיקעל בעשעפטיגט זיך מוסאָליני מיט די נאַציאָנאַלע טענדענצען וואָס האָבען זיך ענטפּלעקט אויף דער קאָנפערענץ פון די איטאַליענישע ציוניסטען. די יודען אין איטאַליען — שרייבט ער — האָבען זיך אין דער גרעסטער טייל אויסגעמישט מיט דער אַלגעמיינער בעפעלקערונג, און אין איטאַליען עקזיסטירט נישט קיין אַנטיסעמיטיזם ווי אין אַנדערע לענדער. דריי פּרעמיערען פון יודישער אָבשטאַמונג האָבען פאַר דער לעצטער צייט רעגירט אין לאַנד און דאָ האָט נישט אַרויסגערופען קיין שום ווידערשטאַנד. לייענענדיג אָבער די בעריכטען פון דער קאָנפערענץ — שרייבט ווייטער מוסאָליני — וואַרפט זיך אין די אויגען אַ טענדענץ צו אַנערקענען זיך פאַר יודען און נישט פאַר איטאַליענער. דאָס איטאַליענישע פאָלק האָט אַלעמאָל בעטראַכט די יודען אַלס אַנגעהעריגע צו דער איטאַליענישער נאַציע און בלויז צו אַן אַנדער רעליגיע. עס איז דעריבער וואונדערליך, ווען די איטאַליענישע ציוניסטען רעדען וועגען אַ יודישער ראַסע, אַ יודיש פאָלק, אָהן שום צוזאַמענהאַנג מיט דער רעליגיע. מיר זענען גרייט צו מאַכען אונטערשיידען צווישען פערשידענע רעליגיעס און מיר ווענדען זיך צו די ציוניסטען, זיי זאָלען זאָגען קלאָר, צי זיי זענען אַ רעליגיאָנס-געמיינשאַפט, צי אַ בעזונדערע נאַציאָנאַליטעט. דערביי ווערט אונטערגעשטראָכען, אַז דער ציל פון דער פּראַגע איז נישט אַרויסצוטרעטען מיט אַנטיסעמיטישע טענות, נאָר פעסטצושטעלען דעם ווירקליכען מצב און מאַכען דערפון אויספיהרען.

וואָס פאַר אַן אויספיהרען וועט ער מאַכען פון דער פעסטשטעלונג, שרייבט נישט מוסאָליני אין זיין אַרטיקעל — גיט צו דער קאָרעספּאָנדענט פון „דיילי טעלעגראַף״. עס איז אָבער קלאָר, אַז די נייע שטרעמונגען ביי די איטאַליענישע ציוניסטען האָבען אַרויסגערופען ביי איהם אַ געוויסע געגנערשאַפט.

רעגירונג ציהט צוריק אַלע אויסבעסערונגען אין געזעץ וועגען משׂכּונות׳ען.

די נעכטיגע זיצונג פון סיים.

וו אַ ר ש אַ, 5 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט). אין די קולואַרען פון סיים האָט מען היינט לעבהאַפטיג אַרומגערעדט די קלאַגען, וואָס האָבען זיך פערשפּרייט אין צוזאַמענהאַנג מיט דער שיסעריי אין בצלוועדער.

דעפּ. קוואַפּינסקי (פּ.פּ.ס.) האָט ערקלערט, אַז די רעגירונג האָט צוריקגעצויגען אַלע אויסבעסערונגען, וועלכע זי האָט אַריינגעטראָגען אין געזעץ-פּראָיעקט וועגען משׂכּונות׳עס, הייסט עס, אַז דער פּונקט, וואָס איז נוגע די יודען איז אויך צוריקגעצויגען געוואָרען.

אין דער דריטער לעזונג איז אָנגענומען געוואָרען דאָס געזעץ וועגען פערלענגערען די דאָקטאָראַטען.

עס איז אָנגענומען געוואָרען אין דער צווייטער לעזונג די נאָוועלע צום געזעץ וועגען קוואַליפיקאַציעס פון די מיטעל-שול-לעהרער. דער טערמין פון די גצהעריגע עקזאַמענס איז פערלענגערט געוואָרען ביז׳ן יאָהר 1931. ס׳איז נישט אָנגענומען געוואָרען דער אַרטיקעל וועגען אָנערקענען פאַר דער „פריי׳ער וושעכניצע״ די רעכט פון אַן אוניווערזיטעט.

דעפּ. ראַטאַי האָט רעפּערירט די פּראַגע וועגען צוגאַב-קרעדיטען. און ס׳איז גענומען געוואָרען צו קענטעניש די מעלדונג פון דער קאָמיסיע, אַז די רעגירונג וועט צושטעלען אַ געזעץ-פּראָיעקט וועגען די צוגאַב-קרעדיטען.

קלײשטן
פאַר דרוקערייען, פּערלאַגען און רעקלאַמען
פּערטיגט אויס
WYTWÓRNIA KLISZ „GALWANO" PIOTRKOWSKA 101 TEL 57-68

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
ספּעציאַליסט פאַר הויט-, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען: מאַנגער - שטעכע, לישיי און רעק, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-מעראַפּיק.
נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָוונט.

זיצונג פון דער בילדונגס-קאָמיסיע.

וו אַ ר ש אַ, 5 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט) אויף דער זיצונג פון דער בילדונגס-קאָמיסיע ביים סיים איז בעהאַנדעלט געוואָרען דער פאָרשלאַג פון די אוקראַינער מכּוח אַ געזעץ, וואָס זאָל רעגולירען דאָס אוקראַינישע שול-וועזען. צוליב פאָרמעלע טעמים איז די פּראַגע אָפּגעלעגט געוואָרען.

אַ קאָמיטעט פאַר דער יודישער אַגענץ אין ענגלאַנד.

לאָנדאָן, 5 (יט״א טעלעגראַפיש). לויט דער איניציאַטיוו פון דער לעצטער קאָנפערענץ פון די נישט-ציוניסטען אין אַמעריקאַ, איז געשאַפען געוואָרען אַ געזעלשאַפט צו שטיצען די יודישע קאָלאָניזאַציע אין ארץ-ישראל.

די געזעלשאַפט וועט זיך שטיצען אויף די יסודות פון בעריכט פון דער עקספּערטען-קאָמיטעט ביי דער יודישער אַגענץ.

די סובסקריפּציע פאַר דער נייער געזעלשאַפט געהט זעהר גוט. לאָרד מעלטשעט האָט אַסיגנירט הונדערט טויזענד פונט.

:0:

20 מיליאָן דאָלאַר היזק

פון דער ערד-ציטערניש אין טשילי.

ס אַ נ ט - י אַ ג אָ, 5 (א. וו.) די רעגירונג פון טשילי, וועלכע האָט לעצטענס געליטען פון דער ערד-ציטערניש האָט פערבעטען די יאַפּאַנישע געלערנטע, וועלכע שטודירען די אויבערשטע ערד-שאָלעכץ, אַז זיי זאָלען קומען קיין טשילי מיט זייערע אַפּאַראַטען, וואָס זאָלען קענען עווענטועל פאָרויסזאָגען ערד-ציטערנישען.

ווען די רעגירונג פון טשילי וואָלט געוואוסט וועגען דער אָנקומענדער קאַטאַסטראָפע וואָלט זי געקענט אָנגעהמען פערהיטונגס-מיטלען, וואָס זאָלען פערקלענערען די צאָהל קרבנות.

די היזקות פון דער ערד-ציטערניש אין די שטעט טאַלקאַ, קוריקאַ און קאָנסטיטוציאָן ווערט גערעכענט אויף 20 מיליאָן דאָלאַר.

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע
מאַגיסטער נ. שאַץ
פּעטריקאָווער 37, 2. שט., פראָנט.
אַנאַליזען פון קאָל, אורין, לייכעץ א. אַ. וו.
אורין-אַנאַליז - 4 זל.

„אַראַרט״
זאַכאָדניאַ 43
יודישער קאַמער-טעאַטער
לייטונג: מ. בראָדערזאָן.
היינט, דאָנערשטאָג, ד. 6 דעצ.
פּינקטליך 9.45 אַ זייגער אָוונט
פייערליכע פּרעמיערע פון (XI) 4-טען פּראָגראַם א. נ.
„לאַטקעס״

1) פּראָלאָג	3) קאַפּעליוש	5) קיילע-ביילע	7) וואַסער-טרעגער	9) ווייב און געליבטע
2) נאַקטורען	4) באַלעבאַטיש	6) מורינו אַליבאַבאַ	8) לאַטקעס	10) ס׳יודישע געסעל

טעקסטען פון משה בראָדערזאָן, משה נאַדיר, אהרן צייטלין און ב. קאַוונער. מוזיק: דוד בייגעלמאַן און י. בוים.
פרייטאָג ווערט נישט געשפּילט.

אכטונג! פרייזן בעדייטענד פערקלענערט
פון היינטיגן טאג אן זענען די פון אלע קאסמעטישע ארטיקלען
Perfumerja J. DRUKIER, Zawadzka 11
tel. 75-92

„נייער פאָלקסבלאַט“

יאָר ז. 6 דעצעמבער 1928

אַ בױט, וואָס שטייגט מיט יעדען טאָג.

אין דייטשלאַנד זענען פון נאָך דער מלחמה אָן אויפגעבױט געוואָרען 1,300,000 וואוינונגען, אין ענגלאַנד — 1,162000. בלויז די שטאָט וויען האָט אויפגעבױט 30 טויזענט וואוינונגען און צוגעטרעטען אויפבױען נאָך 30 טויזענט וואוינונגען. אין קליינעם בעלגיען האָט איין „געזעלשאַפט אויפצובויען ביליגע וואוינונגען“ אויפגעבױט ביז ענדע 1927 אַ צאָל פון 33,578 וואוינונגען און אַ אַנדערע געזעלשאַפט האָט אויפגעבױט 125 טויזענט וואוינונגען, אין דער זעלבער צייט — איז אין פוילען במשך גאַנצע 10 יאָהר פון דער אומאָבהענגיגקייט אויפגעבױט געוואָרען קוים 20 טויזענט וואוינונגען, וואָס דאָ באַפרידיגט קוים 10 פּראָצ. פון דער בעדערפעניש.

ס'איז דעריבער קיין וואונדער נישט וואָס פון יאָהר 1919 אָן איז די צאָהל דאַך־לאָזע פאַמיליעס אויפגעוואַקסען בלויז אין וואַרשא פון 30 ביז 72 טויזענט. וואָס אין גאַנצען לאַנד טוט זיך איז כמעט שווער צו באַשרייבען. קיין סטאַטיסטיק איז נישטאָ און פון דער פּריוואַטער סטאַטיסטיק ווייסט מען פון הונדערטער טויזענטער דאַך־לאָזע פאַמיליעס.

אין סיים איז אַריינגעטראָגען געוואָרען אַ פּראָיעקט פון אַ געזעץ דורכ'ן מיניסטער טשעכאָוויטש וועגען העכערען דעם שטייער פון דירות פון 2 אויף 6 פּראָצענט פון פאַרמלחמה'דיגען הויך פון דירה־געלד און דאָ סגעלד בעשטימען אויפ'ן מלוכה־פאָנד פאַר בוי־צוועקען, כדי צו דעקען דעם דעפיציט וואָס עס האָט זיך שוין געשאַפען ביז איצט. וועגען קיין שום פּלאַן צו אַנטוויקלען און פערברייטערען די בעוועגונג צו בויען נייע וואוינונגען איז קיין רייד נישטאָ. די רעגירונג האָט דערמיט בעוויזען איהר פולשטענדיגע אומעכטיגקייט אויפ'ן געביט פון בויען נייע וואוינונגען. עס איז אַפילו נישטאָ קיין צענטראַל אָרגאַן, וועלכער זאָל אָנפיהרען מיט דער בוי־בעוועגונג און ווירקען, אַז די צאָהל וואוינונגען זאָל פערגרעסערט ווערען.

דער מלוכה'שער ראַט פונאַנדערצובויען די שטעט איז במשך פון אַנדערהאַלבען יאָהר צוגויפגערופען געוואָרען נאָר אויף איין זיצונג. איבריגענס האָט דער דאָזיגער ראַט צוגעשטימט צו דער דיספּאָזיציע נאָר די 2 פּראָצענט פון דירות־שטייער. דער שטייער פון נישט פערבױטע און נישט בענוצטע פּלעצער ווערט כמעט נישט איינגעמאָהנט, איז אַלזאָ פערהאַן אַ תכנסה פון 8 מיליאָן זלאָטעס יעהרליך.

קיין אַנדערע מיטלען אויף צו שאַפען אַ ענטשפּרעכענדען בוי־פאָנד ווערען נישט אונטערנענומען. אין יולי 1926 האָט פּרעמיער באַרטעל ערקלערט, אַז די רעגירונג וועט אונטערשטיצען אין דער ערשטער רייה דאָס בויען קליינע וואוינונגען פון 1, 2 און 3 צימערען און די יגעהעריגע רעגולירען די פּראַגע וועגען אַרויסגעבען קרעדיטען אויף בוי־צוועקען, אַזוי, אַז די איניציאַטיוו צו בויען וואוינונגען פאַר אָרימערע לאָקאַטאָרען זאָל געשטאַרקט ווערען. די ציפערען בעווייזען אָבער, אַז עס ווערט נעטון פונקט קאַפּויער. אויב עס ווערען געבױט נייע הייזער, איז עס נאָר פאַר גבירים.

די פונאַנדערבוי־קאָמיטעטען אין די שטעט, וועלכע דאַרפען שפּילען אַ דעצידירענדע ראָל אין דער בוי־בעוועגונג טוען גאָרנישט, כדי צו שטיצען די איניציאַטיוו צו בויען קלענערע וואוינונגען. די קרעדיטען ווערען אַרויסגעגעבען לויט'ן אַלטען סיסטעם — דורך פּראָטעקציע. אין דעם פאַל שטעהט אויך די „באַנק גאָספּ. קראַיאָוועגאָ“ נישט אויף דער געהעריגער הויך.

אַזוי קאָן עס אָבער לענגער נישט רוידערען. די פּראַגע וועגען בויען הייזער מיט וואוינונגען צו 1, 2 און 3 צימערען איז אַ פּראַגע פון דער ערשטער מדרינה, און מוז ווערען איצט די ערשטע זאָרג פון דער מלוכה.

אויב די מערב־אייראָפּעאישע מלוכות ווענען בכוח צו בויען נייע דירות אין די צעהנדליגער און הונדערטער טויזענדער, אויב די פוילישע מלוכה קאָן מאַכען פאָרט־אינוועסטיציעס, בויען פאַבריקען פון קינסטליכע מיסטען, דורכפיהרען מעליאָראַציעס א. אַ., מוז זי קאָנען ריהרען פון אָרט אויך די פּראַגע וועגען בויען וואוינונגען. כל זמן דאָס וועט נישט געטון ווערען, קאָן נישט זיין קיין רייד וועגען ראַציאָנאַליזירען די פּראָדוקציע, וועגען וואוקס פון אינלענדישען פערברויך, וועגען קולטורעלען אויפשטייג, ווייל אַלץ, וואָס וועט געטון ווערען אין אָט די ריכטונגען, מוז צוקלאַפּט ווערען און דער רעגענעראַציע פון די אומפערמעגליכע, ר. ה. ברייטסטע שיכטען פון דער בעפעלקערונג.

פ. ב.

דער גרויסער קאַמף געגען אַנטיסעמיטיזם אין סאָוו.־רוסלאַנד.

בעשלוס פון דער קאָמיסיע פאַר נאַציאָנאַלע מינדערהייטען.

מאָסקווע. (יט"א) די קאָמיסיע פאַר נאַציאָנאַלע מינדערהייטען ביים ווייסרוסלענדישען צי"ק האָט בעהאַנדעלט די פּראַגע וועגען וואוקס פון אַנטיסעמיטיזם אין רוסלאַנד. די קאָמיסיע האָט בעשלאָסען צו פיהרען אַן ענערגישען קאַמף מיט דער דאָזיגער ערשיינונג.

דער צוזאַמענפאָהר פון ווייסרוסישע בילדונגס־טוער, וואָס איז פאָרגעקומען אין מינסק, האָט אָנגענומען אַ שטעלונג וועגען אַנטיסעמיטיזם. אַ ספּעציעלע רעזאָלוציע, וואָס איז געשיקט געוואָרען צום פּלענום פון ווייסרוסלענדישען צ. ק. און דער צענטראַלער קאָנטראָל־קאָמיסיע, האָט ערקלערט, אַז די קולטור־טוער זענען גרייט אָנצופיהרען אַ קאַמף מיט דעם שטייגענדען אַנטיסעמיטיזם.

די פּראַגע פון אַנטיסעמיטיזם איז אויך אַרומגערערט געוואָרען אויף דעם אַלפער־באַנדישען צוזאַמענפאָהר פון „אַרבדאָרפקאָרען“ (אַרבייטער און דאָרף־קאָרעספּאָנדענטען) וואָס קומט איצט פאָר אין מאָסקווע. דער יודישער אַרבקאָר־דעלעגאַט סקורסקי פון קיעוו האָט געהאַלטען אַ רעדע אין יודיש. ער האָט צווישען אַנדערען אַרומגערערט די איצטיגע אַנטיסעמיטישע כוואַליע אין סאָוויעט־רוסלאַנד און די נויטיגקייט אָנצופיהרען געגען איהר אַ שטאַרקען קאַמף אין פערשידענע פאָרמען.

פון וואָרענעזש. מינסק, וויטעבסק און אַנדערע שטעט קומען אָ ידיעות וועגען רעפּרעסיעס און אַרעסטען פאַר אַנטיסעמיטישע אַרויסטרעטונגען.

טשערנאָבילער רבי זיך צוריקגעקעהרט קיין סאָוויעט־רוסלאַנד.

די סאָוויעטישע מאַכט איז איהם שטאַרק מקרב.

ריגע. (יט"א) אין ריגע ווײלט איצט אַן אָנגעזעהענער רב פון אוקראַינע, וועלכער האָט אין אַ געשפּרעך מיט'ן ריגער יט"א־קאָרעספּאָנדענט דערצעהלט, אַז קיין רוסלאַנד איז איצט צוריקגעפאָהרען דער בעריהמטער טשערנאָבילער רבי ר' שלמה טווערסקי, וועלכער איז מיט עטליכע יאָהר צוריק אָבגעפאָהרען קיין אַמעריקאַ. דאָס איז דער ערשטער פאַל זייט דער עקזיסטענץ פון דער באָלשעוויסטישער מאַכט, אַז אַ רב און בפרט אַ רבי זאָל זיך צוריקקעהרען קיין רוסלאַנד.

די סיבה פון רבי'ס צוריקקומען קיין רוסלאַנד איז נישט בעקאַנט. לויט איין השערה איז איהם נישט געפעלען דאָס יודישע לעבען אין אַמעריקאַ. די סאָוויעטישע מאַכט איז זעהר צופרידען מיט'ן צוריקקעהר פונ'ם רבי'ן און וויל דערפון שלאָגען פּאָליטישען קאַפּיטאַל. עס איז כאַראַקטעריסטיש, אַז די קיעווער מאַכט (דער רבי האָט זיך בעזעצט אין דעם פריהערדיגען וואוין־אָרט — קיעוו) וויזט אַרויס דעם רבי'ן גרויס אויפמערקזאַמקייט. די מאַכט האָט איהם אַנערקענט אַלס אַ גייסטליכע פּערזאָן און איהם צוריקגעקעהרט זיין געוועזענע גרויסע דירה, וועלכע איז שוין געווען נאַציאָנאַליזירט. בכלל אַנערקענט נישט די סאָוויעט־רעגירונג רבנים אַלס אָפיציעלע פּערזאָנען. צווישען דער גרויסער צאָהל חסידים האָט דאָס צוריקקומען פון רבי'ן אַרויסגערופען אַ גרויסע שמחה און ער וועט זיכער ווערען דער צענטער פון רעליגיעזען יודענטום אין אוקראַינע, מחמת היינט צו טאָג איז ער דער איינציגער רבי נישט נאָר אין אוקראַינע, נאָר אויך אין גאַנץ סאָוויעט־רוסלאַנד.

20.000 פונט לטובת „אָרט־אָזע־עמיגדירעקט“ אין דרום־אפריקע.

יאָהאַנעסבורג. (יט"א) די זאַמעל־אַקציע לטובת דעם פעראייניגטען קאָמיטעט פון „אָרט אָזע־עמיגדירעקט“ וואָס איז אָנגעהויבען געוואָרען אין דרום־אַפריקאַ דורך ד"ר בראַמסאָן האָט ביז איצט געגעבען פאָלגענדע רעזולטאַטען: סך־הכל איז געזאַמעלט געוואָרען 19,597 פונט פון דער סומע איז שוין 17,422 פונט איינקאַסירט געוואָרען. 15,000 פונט זענען אַרויסגעשיקט געוואָרען פאַר בערופענע אָרגאַניזאַציעס אין דרום־אַפריקע. די אַקציע ווערט נאָך פאָרטגעזעצט אין אַ רייה שטעט.

די אַקציע אין אויסטראַליען לטובת דעם פעראייניגטען פאָנד פון „אָרט־אָזע־עמיגדירעקט“.

מעלבורן. (יט"א) אין אויסטראַליען ווערט איצט געפיהרט אַן אַקציע לטובת דעם פעראייניגטען פאָנד פון „אָרט־אָזע־עמיגדירעקט“. ביז איצט איז אויף דעם צוועק געזאַמעלט געוואָרען 6.000 פונט.

ערשינען דער 2־טער באַנד פון יודישען לעקסיקאָן.

בערלין. (יט"א) דאָ איז ערשינען דער 2־טער באַנד פון פיר־בענדיגען „יודישען לעקסיקאָן“. דער 2־טער באַנד ענטהאַלט אַ רייכען און ווערטפולען אילוסטראַציאָנס־מאַטעריאַל, טאַבעלען, מאַפּעס א. אַז. וו. און צעהלט 1800 זייטען. די 2 לעצטע בענדער פון דער ענציקלאָפּעדיע וועלען ערשיינען אין דער ערשטער העלפט פון 1929 יאָהר.

דער גרויסער עקאָנאָמישער קריזיס אין בעסאַראַביען.

(אַ בריף פון קעשעניעוו).

אַ ווילסטער צאָרן האָט זיך אויסגעגאָסען אויף דער אומגליקליכער בעסאַראַביען. שוין דאָס פירטע יאָהר ווי די פעלדער גיבען נישט אַרויס געווינג תבואה — גיבען נישט אַרויס קיין ברויט, און די בעפעלקערונג לעבט איבער אַן עקאָנאָמישען קריזיס.

די צאָהל באַנקראָטען פון די גרעסטע און בעריהמטסטע פירמען וואַקסט מיט יעדען טאָג. עס כאַפּט אָן אַ שרעק, ווען מען זעהט, וואָס עס טוט זיך אין דער קאָמערסאַנטען־וועלט פאַר די לעצטע מאָנאַטען... דער יודישער מיטעל־קלאַס ווערט ממש רואינירט. און אויך היינטיגעס יאָהר שיינט צו זיין נישט קיין בעסערעס ווי פאָריגע יאָהרען.

אָבער בעזונדער טרויעריג איז די לאַגע פון דעם יודישען אַרבייטער אין בעסאַראַביען.

די שטילע מאַרטירער — אַזוי וואָלט איך זיי גערופען... קיינער הערט פון זיי נישט, קיינער אינטערעסירט זיך נישט מיט זייער לאַגע, און זיי האָבען נישט פאַר וועמען זיך צו בעקלאָגען, פון וועמען צו בעטען שטיצע, וואָרים אַלע פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען זענען דאָ שוין לאַנג פערמאַכט דורך דער מאַכט, און קיין אַנדערע אָרגאַניזאַציעס, וועלכע זאָלען זאָרגען פאַר דעם אַרבייטער, עקזיסטירען אויך נישט, מוז מען דערום אָנבויגען דעם קאָפּ און ליידען הונגער און נויט — ליידען און שווייגען, ליידען און קריצען מיט די צייהן.

איך בין געווען אַנומלטען אין דער רעזידענץ פון די אַרבייטסלאָזע שוסטער אין קעשענעוו — אין טיי־הויז „פּאַריז“ אויף דער יעקאַטערינסקאַ גאַס און איך האָב צוגעזעהן שוידערליכע סצענעס פון מענשליכע ליידען.

אַרום די טישלעך זענען געזעסען יונגע און אַלטע אַרבייטער. פיל פון זיי מיט זייערע פאַמיליעס, און האָבען געקוקט מיט זייערע אויסגעלאָשענע אויגען אויף די ווייניגע גליקליכע, וועלכע האָבען שוין בעוויזען צו פערדינען עטליכע לייס ביי אַנדערע אַרבייטען, כדי צו טרינקען אַ גלעזעל וואַרעמס מיט ברויט.

מען האָט מיר אָנגעוויזען אויף אַן עלטערען יודען און געזאָגט, אַז מיט איהם קען איך רעדען וועגען דער לאַגע ביי די שוסטער.

און אָט וואָס ער האָט מיר דערצעהלט:

— איך בין שוין העכער דרייסיג יאָהר אַן אַרבייטער. איך האָב שוין אין מיין לעבען נעהאַט געוויג צרות. נישט איין מאָנאַט בין איך אַרומגעגאַנגען אָהן אַרבייט, און מיינע בני־בית זענען אויסגעגאַנגען פון הונגער. אָבער דאָס, וואָס איך לעב איבער די לעצטע עטליכע מאָנאַטען, לאָזט זיך גאָר נישט בעמאָלען. נאָר נישט וועגען זיך וויל איך אייך דערצעהלען. מיינע צרות וואָלטען נאָך געווען צו דערליידען, אונזערע צרות אָבער איז זעהר שווער איבערצוטראָגען.

מיר זענען אין קעשענעוו דאָ ביי אַ פיער טויזענד שוסטערס, און העכער דריי טויזענד פון אונז געהען אַרום אָהן אַ שטאָך אַרבייט שוין באַלד אַ יאָהר צייט. צווישען אונז זענען דאָ פיל פאַמיליען־לייט, וועלכע זענען בעלאָדען מיט קינדערלעך. מען האָט שוין אויספערקויפט פון שטוב, וואָס נאָר מען האָט געקענט. און וויפיל קען מען פערקויפען? וואָס פערמאָגט דאָ אַן אַרבייטער? און אפילו ווען מיר זאָלען שוין וועלען פערקויפען דאָס לעצטע יקישעלע, וועט אויך קיינער נישט קויפען, ווייל דער רייכער האָט שוין געגוג, דער מיטעלער קען זיך נישט פערגינען צו קויפען איבריגע זאַכען, און דער אָרימאַן האָט נישט פאַרוואָס צו קויפען. ער וועט געדנער קויפען אַ ברויט פאַר זיין פאַמיליע. צאַנקען מיר אַזוי פון טאָג צו טאָג, פון שעה צו שעה, און מען קען גאָרנישט מאַכען. געהען בעטלען? דאָס קענען מיר נישט.

אַזוי מאַטערען זיך דריי טויזענט יודישע אַרבייטער און קיינער זאָרגט נישט פאַר זיי, קיינער טוט נישט קיין פינגער אין קאַלטען וואַסער זיי עפּעס צו העלפען.

וואָס־זשע איז די אורזאַך פון דער אַרבייטסלאָזיגקייט? און פאַרוואָס האָט זי זיך געלאָזט פיהלען נאָר ביי די שוסטערס?

איך וועל אָנפאַנגען פון צווייטען:

עס איז אין כלל, נישט קיין שוסטער־קריזיס. אויך אין די אַנדערע בראַנזשעס פיהלט זיך לעצטענס זעהר שאַרף דער עקאָנאָמישער קריזיס. די שניידער, צום ביישפּיל, פערמאָגען אויך אַ נחאַל־דיג־גרויסע צאָהל אַרבייטסלאָזע. דעסגלייכען, די היטעלמאַכער, בלעכער, און אַזוי ווייטער. אָבער ביי זענע געהט דער קריזיס לאַנגזאַם, און ביי די שוסטערס האָט ער מיט אַמאָל זיך ענטוויקעלט, ראַפּטאם זיך אַרויפגעוואָרפען אויף זיי.

און נאָך אַזאַ זאַך:

דער שניידער, צום ביישפּיל, האָט אויסצושטעהן בלויז פון דעם קאַמף מיט זיין באָס און מיט דער שלעכטער צייט. זאָל אָבער קומען אַ גוט־יאָהר, אַ יאָהר מיט נערטענגיש, וועט ער ווידער קריגען אַרבייט, וואָרים אַז די עקאָנאָמישע לאַגע ווערט בעסער, פאַנגט מען אָ נאָכ צו טראַכטען פון אַ נייעם אַנצוג, אַ נייעם מלבוש.

דער שוסטער אָבער האָט אויסצושטעהן נישט בלויז אַ קאַמף מיט דער שלעכטער צייט, נאָר אויך, און בעזונדערס — מיט דער גוטער צייט, ווייל וואָס בעסער עס לעבט זיך דער בעפעלקערונג, אַלץ מעהר ווערט פערשפּרייט די יאַגעניש נאָך לוקסוס־אַרטיקלען, נאָך „אויסלענדישע“ שיך. און אויב ביז צוריק מיט עטליכע יאָהר פלעגען אין קעשענעווער טראָגען אויסלענדישע, אָדער ווי מען רופט ז "ידאָ, פאַבריק־שיך בלויז געצעהלטע מענשען, די שטאַרק־רייכע, וועט איהר איצט זעלטען ווען בעגעגענען איינעם, וואָ סואָ לנישט טראָגען אַזעלכע שיך.

די שיך־קראָמען פאַר ווען עס פלעגען פריהער אַרבייטען טויזענדער שוסטערס, האָבען יעצט קיין נויטווענדיגקייט נישט אין זיי, ווייל די פאַבריק בעזאָרגט מיט פיינערע, שענערע און ביליגערע שיך, וו ידער אַרבייטער. אַנדערש גערעדט: עס קומט איצט פאַר איינע פון די ערשיינונגען, וועלכע זענען פאַרגעקומען שוין פון לאַנג. „דער האַנטוועריקער ווערט אַרויסגעשטויסען דורך דער מאַשין“.

איז עס טעאָרעטיש זעהר לאָגיש, אָבער אין דער פּראַקטיק איז עס זעהר און זעהר אַ פיינליכער פּראָצעס צו זעהען ווי טויזענדער מענשען מאַטערען זיך אין די קלעמען פון נויט און הונגער.

אויב איהר ווילט זיך בעקענען מיט דער שוידערליכער אָרימקייט, טאָ קומט, זייט מוחל, מיט מיר אין די העכערע גאַסען פון שטאָט, אויף דער ליאַווסקע, רעניסקי, גאָגאָל־גאַס, סינאַרינאָווסקע, כאַרוזינע, און אַזוי ווייטער:

זעהט אָט געהט אַ לעבעדיגע מת... אַ יונגערמאַן, וואָס פּלאָנטעט קוים מיט די פיס, דאָס פנים איז ביי איהם בלאַס־געלבליך, אָבגעצערט, און ער טראָגט אַ פּעקעל זאָקען אין האַנד. איהר פערשפּאָרט איהם צו פרעגען ווער ער איז.

דאָס איז אַ געוועזענער שוסטער, אַ וועלכער פון דער דריי־טויזענדיגער הונגער־אַרמעע, און ער געהט אום פון הויף צו הויף, פון הויז צו הויז און שלאָגט פאָר, מען זאָל ביי איהם קויפען זאָקען, שקאַרפּעטקעס. ער ווייסט אַזוי אין זאָקען, פונקט, למשל, ווי אַ דאָקטאָר מעריצין אין שוסטעריי. אָבער מע האָט דאָך קיין ברירה נישט, און נאָך גרויסע פּראָפיטען יאָגט מען זיך דאָך נישט, גוט וועט זיין, אויב ער וועט פערדינען כאָטש אויף אַ האַלבען ברויט און אויף אַ הערינג.

אָט געהט אַ צווייטער, אַן עלטערער יוד מיט אַ גראָע־באָרד. ער וואָלט נעמענט זיין אַ גבאי אין אַ חסידישע קלויז. אָבער וואָס זאָל ער טון, אַז ער האָט קינדרוויז נישט געוואָלט לערנען אין חדר און זיין פאָטער האָט איהם אָפּגעגעבען פאַר אַ שוסטער?

האָט ער געאַרבייט, עהרליך און שווער, וויפיל עס האָט זיך געלאָזט. יעצט אָבער איז קיין אַרבייט נישטאָ, טראָגט ער אום צו פערקויפען געריכערטע הערינגלעך, סקומבריעס... איהר מעגט זיין זיכער, אַז ער האָט געבראָטענע ליידען פון זיינע געבראָטענע הערינגלעך, וואָרים אום צו קענען אָפּשפּאָרען פאַר זיך און זיין פאַמיליע אַ פּאָר הערינגלעך, דאַרף ער אויסשפּאַנען אַ האַלבע שטאָט און פערקויפען כאָטש העלפט פון זיין סחורה. אָבער וואָס זאָל ער טון, אַז עס פירעלט נישט... אַ שלעכטע טאָג... ווי אויף צו ולהכעיס קויפען אַלע הערינג אין מאַרק, און ביי איהם ווי לקיינער נישט קויפען. קומט ער

(ווייטער ווה ד־טע זייט).

דער בעקאַנטער רעכטס־קענער

י. איינפעלד

נעמט אויף אונטער דורכצופיהרען אין בוררים־געריכטען די שווערסטע סכסוכים. געוויסענהאַפט און לויט די פערפּליכטענדע געזעצען.

וואוינט איצט אויף פעטריקאָווער 31.

שפּרעכשטונדען טעגליך פון 5—8 אָוו.

ניי'ער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזער לעבען

ניי'ער פאָלקסבלאַט

6 דאָנערשטאָג — כג כסלו תרפ"ט

דעצעמבער

זון-אויפגאַנג 7.21
זון-אונטערגאַנג 3.31

אַ בלוטיגער רויב-אָנפאַל.

פון קאָנסטאַנטין מעלדעט מען וועגן אַ בלוטיגען רויב־אָנפאַל אויף אַ יודישען געוועלבער.

דינסטאָג אַרום 2 אַ זייגער ביינאַכט האָבען זיך אין געוועלב פון מרדכי קאַלניערוס (קאָשטשיושקי 16) אין קאָנסטאַנטין אַריינגעכאַפּט צוויי בעוואָפענטע און פערמאַסקירטע פערשוינען און אָנגעהויבען בעל־הבית'עווען.

דער רעש אין געוועלב האָט אויפגעוועקט דעם געוועלבער, וועלכער האָט דערוועהענדיג די נישט־געבעטענע געסט, זיך פּאָרזיכטיג דורכ'ן פענסטער אַרויסבעקומען פון דער שטוב כדי צוזיסען צו טון דער פּאָליציי וועגען די באַנדיטען. ער האָט אָבער שוין אין דרויסען אויסגעבראָכען אַ שויב און געוועקט די אויפמערקזאַמקייט פון די באַנדיטען, זיי האָבען געוועקט זייער עלעקטרישע לעמפּלעך אין דער זייט פון'ם רעש. דאָס ליכט פון די עלעקטרישע לעמפּלעך האָט אויפגעוועקט דעם זוהן פון'ם געוועלבער אהרן קאַלניעוש. אהרן האָט, נישט קיין סך טראַכטענדיג, זיך געוואָרפען אויף די באַנדיטען; איינער פון די באַנדיטען האָט אויסגעשאָסען און געטראָפען דעם יונגערמאַן אין בויך און אין דער האַנד, דער צווייטער באַנדיט האָט אהרן'ן דערלאַנגט מיט'ן רעוואָלווער איבער'ן קאָפּ. דער שווער פערוואונדעטער אהרן איז געפאַלען בעוויסטלאָז און מיט בלוט. די באַנדיטען האָבען איבערגעלאָזט זייער רויב און אנטלאָפען דערווייל איז אָנגעקומען דער פּאָטער מיט פּאָליציי. מען האָט שוין אָבער די באַנדיטען נישט געטראָפען, נאָר אין אַ קאַלוזשע בלוט איז געלעגען דער יונגער אהרן קאַלניעוש. צום פערוואונדעטען יונגערמאַן האָט מען אַרויסגערופען די פּאַגאָטאָוויע.

דער פאָרפאַל האָט אויפגערודערט דאָס גאַנצע שטעטעל, וועלכעס לעבט איצט אין שרעק און אונטער'ן איינדרוק פון דעם באַנדיטען־אָנפאַל.

די פּאָליציי־קאָמאַנדע פון דער לאָדזער וואָיעוואָדשאַפט האָט בעשטימט 1000 זלאָטים בעלוינונג פאַר העלפען כאַפּען די באַנדיטען, וואָס וועגען בעפאַלען דעם געוועלבער קאַלניעוש אין קאָנסטאַנטין.

—==:§:==—

די בלוטיגע פאַמיליען־דראַמע אויף ראַדוואַנסקאַ.

די בלוטיגע טראַגעדיע אויף ראַדוואַנסקאַ 19, וואו דער 31־יעהריגער יאַטשאַק האָט געשאָכטען זיין פרוי העלענאַ, הערט נישט אויף צו זיין די טעמאַ פון טאָג; אומעטום קאָמענטירט מען, און מען דערצעהלט וועגען דעם שרעקליכען פאַל. אַזוי ווי דער אַכזריות'דיגער מאַן איז זיך נישט מודה, אַז דאָס איז ער בעגאַנגען דעם פערברעכען און די פרוי קעמפּפט מיט'ן טויט און קען נישט רעדען, ווערט דער גאַנצער פאָרפאַל נאָך געהיימנישפולער. אין קורץ, וואו דער מאָרד איז פאָרגעקומען איז קיינער אַ חוץ דער מאַן נישט געווען, די אַלע בעווייזען זענען געגען איהם, די לעבעדיגע עדות, די בעל־הבית'טע פון דער וואוינונג, וואו דאָס פּאָר־פאָלק יאַטשאַק האָט געוואוינט, האָט, כאָטש זי האָט נישט געקענט דערצעהלען וועגען מאָרד גופא, געגעבען אַ כאַראַקטעריסטיק פון יאַטשאַק'ן, אַז דאָס איז אַ מענש אויף וועלכען עס איז אַלץ צו גלויבען. די יאַטשאַקאָווע: אַ שטילע, גוטע, אַרבייטזאַמע פרוי, דער מאַן — אַן אַלקאָהאָליקער, אַ פינסטערער און שלעכטער פאַרשוין.

וועגען מאָרד גופא דערצעהלט איינע אַ שכנה, אַז זי האָט געהערט, ווי די יאַטשאַקאָווע זאָל האָבען עטליכע מאָל אויסגעשריגען: „לאָז מיך אָפּ, לאָז מיך!"... די בעל־הבית'טע פון וואוינונג זאָגט, אַז זי האָט גאָרנישט געהערט, אפשר צוליב דעם, וואָס איהרע פענסטער געהען אַרויס אויף דער גאַס, און דער גאַסען־גערויש האָט פערהילכט די געשרייען. זי מיינט אָבער אויך, אַז יאַטשאַק האָט זיין פערברעכעריש שטיקעל אַרבייט אָפּגעטון, ווען די פרוי איז געשלאָפען.

אַן אָנהענגער פון „פוטעריזם"...

אַן אַפערעיסט אויסגענאַרט אַ קאַראַקולענעם מאַנטעל.

ס'איז איצט אַ שלעכטער סעזאָן אין דער פוטער־בראַנזשע סוחרים און קירזשנער וויינען און קלאָגען, באַשר, מ'זעהט נישט קיין שניי און קיין פראָסט — זאָגען לאַדזער אַפעריסטען: ס'שאַדט נישט! מיר „קויפען" היינט אויך פוטערוואַרג...

עהערגעכטען פאַרנאַכט איז צום ה' בעקער אין פוטער־געשעפט אַריינגעקומען אַן עלעגאַנט־געקליידעטער הער און פערלאַנגט אַ קאַראַקול־מאַנטעל.

מ'האָט דעם קליענט געוויזען עטליכע מאַנטלען און ער האָט זיך אָפּגעקליבען אַ קאַראַקול־מאַנטעל אין דער ווערט פון 225 דאָלאַר.

ווען די צררים זענען שוין געהאַט פערטיג געוואָרען מיט'ן פּרייז, האָט דער קליענט פאָרגעלעגט, אַז ער וויל נאָך דעם מאַנטעל לאָזען אָפּשאַצען ביי אַ קירזשנער און אַז עמיץ זאָל מיט איהם מיטגעהן צום קירזשנער.

דער קונה צוזאַמען מיט'ן פאָטער פון ה' בעקער זענען ראַן אַוועק צום קירזשנער מאַשקאָוויטש (פּיעטריקאָווער 87), אַרויפקומענדיג צום קירזשנער האָט דער אונבעקאַנטער פאַרשוין אַריינגערופען דעם קירזשנער אין אַ בעזונדער שטוב און איהם געזאָגט:

— איך האָב איצט געקויפט דעם קאַראַקול־מאַנטעל און איך וויל, איהר זאָלט מיר דעם מאַנטעל עטוואָס קירצען.

ווען דער קירזשנער האָט מספּים געווען רעדרויף, האָט, דער פאַרשוין פאָרגעלעגט דעם אַלטען ה' בעקער, ער זאָל אַראָפּגעהן נאָך זיין זוהן.

דער אַלטער בעקער האָט גאָר נישט פאַרגעהען קיין שלעכטס, ווייסענדיג, אַז ער לאָזט דעם מאַנטעל ביים קירזשנער און ער איז אַראָפּ צו זיין זוהן.

דער פאַרשוין איז אויך אַראָפּ און איז אָבער באַלד צוריקגעקומען, ערקלערענדיג דעם קירזשנער, אַז ער וויל דערווייל נישט קירצען, דעם פוטער, ווייל ער וועט זיך פריהער פערשטענדיגען מיט זיין פרוי. דאַן האָט דער פאַרשוין גענומען „זיין" מאַנטעל און — אַוועק.

ווען דער פאָטער און זוהן בעקער זענען אין 15 מינוט אַרויף צום קירזשנער, האָבען זיי ערשט דערזעהן, אַז זיי זענען געפאַלען אַ קרבן פון אַ ראַפינירטען אַפערעיסט.

אַלע זוכונגען האָבען דערווייל נישט געגעבען קיין שום רעזולטאַט.

מיט דער אַקציע צו געפינען דעם אַפערעיסט פערנעהמט זיך די פּאָליציי.

אָנגענומען דעם פאָרשלאַג וועגען רעפּרעזענטאַנטען וואַהלען אין לאָדזער קרעדיט־פעראיין.

קרעדיט־פעראיין וועט אַרויסגעבען הלוואות אויך אויף נישט פערענדיגטע הייזער.

נעכטען איז פאָרגעקומען די אויסערגעוועהנליכע אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון לאָדזער קרעדיט־פעראיין. צו דער פערזאַמלונג זענען געקומען אַנ'ערך 400 מיטגלידער. די פערזאַמלונג האָט געעפענט דער פאָרזיצער פון אויפזיכטס־ראַט ה' באַראַנסקי און פאָרגעשלאָגען צו וועהלען אַ פאָרזיצענדער, מצד די יודען איז אָנגערופען געוואָרען די קאַנדידאַטור פון וויצע־פאָרזיצער פון אויפזיכטס־ראַט, מ. שענוויץ און די פּוילישע מיטגלידער האָבען פאָרגעשלאָגען ה' באַראַנסקי. די אָפּשטימונג איז פאָרגעקומען לויט צעטעלעך און דער יודישער קאַנדידאַט האָט בעקומען 285 שטימען. נאָכדעם ווי עס זענען איינגעלאַדען געוואָרען אַלס בייזיצענדע די ה"ה יעזשעווסקי, וואָלאַנעק, עס. ראָזענבערג און ב. רוס האָט מען בעשטעטיגט די טאָג־אָרדנונג און דירעקטאָר גאַיעווסקי האָט פאָרגעשלאָגען דעם פּראָיעקט פון'ם נייעם סטאַטוט. אין נאָמען פון די יודישע מיטגלידער האָט דאַן ה' העלמאַן אַריינגעטראָגען די פאָרשלאָגען וועגען וואַהלען פון רעפּרעזענטאַנטען און וועגען בעשטימען די ציזען פאַר פערשפּעטיגטע ראַטעס אויף אַ האַלב פּראָצ. אַרום די פאָרשלאָגען האָט זיך אָנגעהויבען אַ שאַרפער ויכוח. די געגנער פון'ם פאָרשלאַג וועגען רעפּרעזענטאַנטען האָבען זיך בעמיהט צו פערציהען די ויכוחים, כדי ס'זאָל נישט קומען צו קיין בעשלוס. ראַטמאַן פּאַנאַנאָווסקי, ראַטמ. שאַט, דער געוועזענער ראַטמאַן קנאַר א. אַנד. האָבען געפיהרט אַ פּאַרלאַמענטאַרישע אָבסטרוקציע, אָבער די יודישע רעדנער די ה"ה העלמאַן, זאַושעווסקי, זעלמאַנאָוויטש און די פּוילישע, וועלכע האָבען געשטיצט די פאָרשלאַגען — די ה"ה סאַפּינסקי, שאָלץ, בערנאַרסקי — איז דאָך געלונגען אַדורכצופיהרען דעם פּרינציפּיעלען בעשלוס וועגען די רעפּרעזענטאַנטען.

דאַן איז מען צוגעטרעטען צו בעהאַנדלען די פּונקטען איינציגווייז. ס'זענען אָנגענומען געוואָרען אַ רייהע וויכטיגע בעשלוסען, צוו. אַנד. אויך וועגען אַרויסגעבען הלוואות אויף נאָך נישט פערטיגע הייזער.

די פּראָצ' וועגען בעשטימען אַ האַלב פּראָצ. פאַר פערשפּעטיגטע ראַטעס, איז אָפּגעלעגט געוואָרען ביז צו דער נאָהענטסטער אַלג. פערזאַמלונג, ס'איז אָבער בעשלאָסען געוואָרען דערווייל די ציגזען צו נעהמען אַ קאָנטאָ.

די פערזאַמלונג האָט זיך פערצויגען ביז האַלב 12 ביינאַכט.

באַן־קאַטאַסטראָפע ביי זשיראַרדאָוו מיט מענשליכע קרבנות

(2) נעכטען זענען נישט אָנגעקומען די נאַכט־צוגען פון דער וואַרשאַווער ליניע. אין שטאָט האָט זיך דערריבער פערשפּרייט אַ קלאַנג, אַז אַרום ראַגאָוו איז ווידער געשעהן אַ באַהן־קאַטאַסטראָפע. ווי ס'האָט זיך שפּעטער אַרויסגעשטעלט איז טאַקי אַ קאַטאַסטראָפע געשעהען, אָבער דאָס מאָל נישט אין ראַגאָוו.

אַרום 11 אַ זייגער פאַרמיטאָג איז אַ האַלב קילאָמעטער פאַר זשיראַרדאָוו פאָרגעקומען אַ צוזאַמענשטויס צווישען צוויי משאות־צוגען, וואָס זענען געגאַנגען אין פערשידענע ריכטונגען. בעת'ן צוזאַמענשטויס איז דערהרג'עט געוואָרען 1 באַהן־בעאַמטער און 1 איז שווער פערוואונדעט געוואָרען. 12 וואַגאָנעס זענען צושמעטערט געוואָרען און האָבען פערשטעלט דעם וועג.

אויפ'ן אָרט פון דער קאַטאַסטראָפע איז אַרויסגעשיקט געוואָרען אַ שווערע הייב־מאַשין. בעת די אַרבייטען ביים אָפּרוימען דעם וועג האָט זיך די מאַשין איבערגעדרעהט און פערשטעלט אויך די צווייטע ליניע. די אַרבייט ביים אָפּריינוגען דעם וועג האָט געדויערט אַנ'ערך פון 4 שעה און אַלע צוגען זענען אָנגעקומען מיט אַ פערשפּעטיגונג. ראַגע זענען נאָרמאַל אָנגעקומען די צוגען אויף דער ליניע וואַרשאַ—קאַליש.

אויפרייס אין קייליכס פאַבריק.

4 אַרבייטער פערוואונדעט.

(2 נעכטען 10 אַ זייגער אינדערפריה האָט אין קייליכס פאַבריק אויף אָרלאַ 25 אויפגעריסען אַ גרויסער קעסעל. ווי ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט האָט אויפגעריסען דער גרויסער ברויערי־קעסעל צוליב דעם צו שטאַרקען גאַז־צופלוס. די אַרבייטער אַנטאָני פּלוסקווע, וולאַדיסלאַוו טאָמאַשעווסקי, וואַוושיניעק שוואַבישעווסקי און איגנאַצי באַרקאָווסקי זענען דערביי שווער־פערוואונדעט געוואָרען און פערבאַנדאַזשירט געוואָרען דורך דער פּאָגאָטאָוויע פון דער קראַנקען־קאַסע. אויפ'ן אָרט פון געשעהעניש איז אָנגעקומען די אויספאָרשונגס־מאַכט. די שרפה, וועלכע איז ענטשטאַנען צוליב דעם אויפרייס איז איינגעלאָשען געוואָרען דורך די אַרבייטער אַליין.

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 32-41

ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענער־שוועכע קראַנקהייטען. היי ונג מיט קווארץ־לאַמפּע (האָ אויספאָל)

נעהמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָווענד

דאַנק־בריף פון'ם מלוכה־פּרעזידענט.

די אַגודה פון נייערס ראַיאָן האָט בעקומען אַ דאַנק פון דער קאַנצעלאַריע פון מלוכה־פּרעזידענט פאַר די אויסגעדריקטע וואונשען לכבוד דעם 10־יעהריגען יובילעאום פון פּוילענס אומאָפּהענגיגקייט.

* * *

דער יודישער בעקער־מייסטער־פעראיין האָט בעקומען צוגעשיקט דאַנק־בריף פון דער קאַנצעלאַריע פון מלוכה־פּרעזידענט און פון קאַנצעלאַריע פון מאַרשאַלעק פּילסודסקי פאַר די אויסגעדריקטע וואונשען לכבוד דעם 10־יעהריגען יובילעאום פון פּוילענס אומאָפּהענגיגקייט.

וועגען אויסלענדישע פּעסער.

(2) ביז איצט האָט זיך געפיהרט, אַז יעדער בירגער, וועלכער האָט בעקומען אַנ'אויסלענדישען פּאַס האָט געמוזט איבערלאָזען זיין פּוילישען פּאַס אין רעגירונגס־קאָמיסאַריאַט. נאָכדעם ווי דער פּעטענט איז צוריקגעקומען פון אויסלאַנד האָט ער אָפּגעגעבען זיין אויסלענדישען פּאַס און צוריק בעקומען דעם אינלענדישען.

פון היינט אָן וועט מען מעהר נישט דאַרפען איבערלאָזען דעם אינלענדישען פּאַס אין רעגירונגס־קאָמיסאַריאַט.

אָנפאַל אין גאַס.

(2) אויף ליפּאָווע 31 איז אַנ'אונבעקאַנטער פערשוין בעפאַלען דעם 21־יעהריגען מאיר לעדערמאַן פון זשעראָמסקעגאָ 45 און איהם געגעבען אַ שטאַרקען קלאַפּ מיט אַ טעמפּען געוועהר. דעם פערוואונדעטען האָט ערטיילט הילף דער דאָקטאָר פון פּאַגאָטאָוויע. די פּאָליציי זוכט דעם אָנפאַלער.

ביי די שטאַטישע אָנגעשטעלטע

(2) בשעתו האָבען זיך די שטאָטישע אָנגעשטעלטע געווענדעט צום אינערן־מיניסטעריום וועגען אויסבעסערן די לאַגע פון די שטאָטישע אָנגעשטעלטע:

דאָס מיניסטעריום האָט געענטפערט, אַז אויב וועלכע ס'איז שטאָטישע פערוואַלטונג בעזיצט מיטלען צו העכערן די לוינען פון די אָנגעשטעלטע, וועט דאָס מיניסטעריום דעם בעשלוס אין דער הינזיכט נישט קאָנטעסטיאָנירען.

אויסגעגליטשט.

(2) נעכטען האָט זיך אויף די טרעפּען פון נאַוואָמיעסקאַ 22 אויסגעגליטשט און צובראָכען אַ פוס די 18־יעהריגע רחל זשעלאָנקאַ פון פּראַנטשישקאַנער 75. די פּאָגאָטאָוויע האָט זי אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל אויף דרעוונאָווסקאַ גאַס.

געפונען אַ טויטען קערפּער.

(2) די פערבייגעהער אויפ'ן וועג קיין קאָנין האָבען בעמערקט אין גרוב ליגענדיג אַ שרעקליך צוקאַליעטשטען טויטען קערפּער פון אַנ'עלטערען מאַנספּערשוין. די פּאָליציי־אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז דאָס איז אַ געוויסער מיעטשיסלאַוו יאַקובאָווסקי פון דאָרף אורשולאַ. דער מערדער איז אַ געוויסער באָראָווסקי פון זעלבען דאָרף, וועלכער האָט געפיהרט אַ געהיימע ליבע מיט יאַקובאָווסקי'ס פרוי. דער מערדער איז אַרעסטירט און אָפּגעשיקט געוואָרען קיין לאָדז.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט־דיזשורען.

(2) עפּשטיין, פּיעטריקאָווער 215; באַרטאָשעווסקי, פּיעטריקאָווער 95; ראָזענבלום, צעגעלניאַנאַ 12; גאָרפיין, ווסכאָדניאַ 54; קאָפּראָווסקי, נאָוואָמיעסקאַ 15.

Dr. Z. Rakowski

[illegible]

קאָנסטאַנטינער 9. טעלעפאָן 27-81.

[illegible]

מיליטער=פליכטיגע, וועלכע האבען פערשפעטיגט די קאנטראל=פערזאמלונגען.

וואס זיי דארפען וויסען.

ווי בעקאנט דארפען זיך שוין לויט'ן פערעפענטליכטען פלאן די נאהענטסטע טעג פערענדיגען די קאנטראל-פערזאמלונגען פאר די רעזערוויסטען, לאנדוועהר און שטורם-סטען.

ווייזט זיך אבער ארויס, אז ס'איז איבערגעבליבען א בעדייטענדע צאהל מיליטער-פליכטיגע פערזאנען פון די אויסגערעכענטע קאטעגאריעס, וועלכע האבען זיך נאך ביז איצט צו די אמטירענדע קאמיסיעס נישט צוגעשטעלט. איבערגעשראקענע און בעאומרוהיגטע צוליב די שארפע שטראף-סאנקציעס (6 וואכען ארעסט און 5 הונדערט זל.), וואס דראהט זיי דערפאר, ווענדען זיי זיך דעריבער טאקע טאג-טעגליך צו אונז מיט איין און די זעלבע אנפראגען, וואס וועט זיין מיט אונז, ווען און וואוהין האבען מיר זיך צו ווענדען בכדי צו ערפילען אונזער פליכט און אויסצומיידען דורכדעם די עווענטועלע שטראף.

כאראקטעריסטיש איז דער פרט, וואס ס'ווענדען זיך צו אונז נישט ווייניג לעזער אויך פון אזעלכע יאהרגענג און קאטעגאריעס, וועלכע ווערען אייבערהויפט צו די איצט פעראָרדענטע קאנטראל-פערזאמלונגען נישט גערופען.

צווישען די לעזער, וועלכע האבען זיך אנגעפרעגט וועגען גורל פון די פערשפעטיגטע רעזערוויסטען, געפונען זיך אויך מיליטער-פליכטיגע פון די יאהרגענג 1889 און 1902, וועלכע ווערען אין פלאן פון די דויערענדע קאנטראל פערזאמלונגען איינגאנצען נישט דערמאנט און זענען דעריבער נישט מחויב זיך צוצושטעלען.

בעפרייט פון דער פליכט צו גיין אויף די קאנטראל-פערזאמלונגען זענען אלע מאל אויך די רעזערוויסטען, וועלכע זענען אין זעלבען יאהר בעפרייט געווארען פון אקטיווען-דינסט, ממילא איז די פליכט צו מעלדען זיך צו די איצטיגע קאנטראל-פערזאמלונגען אויך נישט חל לגבי די פערזאנען, וועלכע האבען אין משך פון לויפענדען יאהר ערשט דורכגעמאכט דאס מיליטער-דינסט אדער זענען פון זייערע מיליטערישע פארמאציעס פאר דער אויסגעדינטער צייט בעפרייט געווארען.

נישט פערפליכטעט צו שטעלען זיך צו די איצטיגע קאנטראל - פערזאמלונגען זענען די מיליטער-פליכטיגע פון די יאהרגענג 1887, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899 און 1901, וועלכע האבען שוין ווען ס'איז דורכגעמאכט מיליטערישע איבונגען אדער זענען בכלל נישט מחויב געווען דורכצומאכען אזעלכע איבונגען און וועלכע זענען שוין חוץ דעם אויך געשטאנען פאר די קאנטראל-פערזאמלונגען אין איינעם פון די יאהרען 1925, 1926 אדער 1927.

דאגעגען די מיליטער-פליכטיגע פון די אויבענאויסגערעכענטע יאהרגענג, וועלכע האבען יא בעדארפען דורכצומאכען די מיליטערישע איבונגען און האבען זיי צוליב וואס פארא סבה ס'זאל נישט זיין ביז איצט נאך נישט דורכגעמאכט אדער האבען זיך אויך נישט געמאלדען צו די קאנטראל-פערזאמלונגען אין איינעם פון די דערמאנטע לעצטע 3 יאהר, ווערען צו די איצטיגע קאנטראל-פערזאמלונגען יא גערופען.

דעסגלייכען ווערען צו די איצטיגע קאנטראל-פערזאמלונגען אויך גערופען אלע מיליטער-פליכטיגע פון די יאהרגענג 1888, 1900 און 1903 (A, C, C 2, D) אהן אונטערשיד פון דער קאטעגאריע אלס איינס, צו זיי זענען שוין געווען אויף מיליטערישע איבונגען אדער נישט און אויך אונאפהענגיג פון אומשטאנד, צו זיי האבען זיך געשטעלט אין איינעם פון די לעצטע 3 יאהר אויף די קאנטראל-פערזאמלונגען אדער נישט. פאר די אלע מיליטער-פליכטיגע, וועלכע זענען געווען פערפליכטעט זיך צושטעלען צו די איצטיגע קאנטראל-פערזאמלונגען און האבען צוליב געוויסע סבות זיך אין די בעשטימטע טערמינען נישט צוגעשטעלט, וועלען אין משך פון 14 טעג נאך די אלגעמיינע קאנטראל - פערזאמלונגען ד. ה. פון קומענדיגען דינסטאג דעם 11. דעצעמבער ה. י. פארקומען צוגאב - קאנטראל - פערזאמלונגען.

די פערשפעטיגטע מיליטער-פליכטיגע פערזאנען מוזען זיך צו די צוגאב-קאנטראל-פערזאמלונגען דאס מאל שוין אונבעדינגט שטעלען. גאנץ מעגליך אז די אמטירענדע קאמיסיעס וועלען זיי אויספרעגען צוליב וואס פארא סבות זיי האבען זיך אין דער געהעריגער צייט צו די אלגעמיינע קאנטראל-פערזאמלונגען נישט געשטעלט און אין ערגסטען פאל פאר דער נישט בערעכטיגטער פערשפעטיגונג לגבי זיי אנגעווענדען געוויסע רעפרעסיעס, די שטראפען וועלען אבער אין דעם פאל זיין גאר גאנץ מילדע און נישטיגע.

ערגער וועט אבער שוין זיין די לאגע פון די יעניגע מיליטער-פליכטיגע, וועלכע וועלען זיך אויך צו די צוגאב-קאנטראל-פערזאמלונגען נישט צושטעלען.

פאר דער דאזיגער קאטעגאריע וועט בעשטימט ווערען אויסערגעוועהנליכע קאנטראל-פערזאמלונגען.

צו די דאזיגע אויסערגעוועהנליכע קאנטראל-פערזאמלונגען וועלען די פערשפעטיגטע גערופען ווערען דורך ספעציעלע נאמענטליכע אויפפאדערונגען.

די, וואס וועלען זיך צושטעלען אויפ'ן סמך פון די נאך זיי געשיקטע אויפפאדערונגען וועלען טאקע קאנטראלירט ווערען אבער געגען זיי וועלען פערפיהרט ווערען פראצעסען און די מיליטערישע ראיאן-געריכטען וועלען זיי פערמשפט'ן מיט ארעסט אויף א טערמין ביז 6 וואכען עווענטועל צו א געלד-שטראף ביז 500 זל.

פערשטעהט זיך, אז אזא הויכע שטראף-סאנקציע וועט לגבי זיי אנגעווענדען ווערען בלויז א'ן דעם פאל, ווען זיי וועלען נישט זיין ביכולת צו בערעכטיגען זייער פערשפעטיגונג מיט זייער אפוועזענהייט אין קריטישען מאמענט אויסערהאלב די גרעניצען פון לאנד, אדער פערורופענדיג זיך אויף א פערזענליכע קראנקהייט עווענטועל אויף טויטפאל, אדער געפעהרליכע קראנקהייט און אומגליקספאל מיט במיצען פון דער פאמיליע.

וועלען זיך אבער געפונען מיליטער-פליכטיגע, וואס וועלען אויך די אויסערגעוועהנליכע קאנטראל-פערזאמלונגען גרינגשעצען און זיך אויף די זיי צוגעשיקטע פערזענליכע מעלדונגען אויך נישט אהן בערעכטיגטע סבות צושטעלען צום אנגעוויזענעם טערמין, וועט זייער האנדלונג שוין קוואליפיצירט ווערען אלס פשוטע בייזוויליגקייט.

אזעלכע פערזאנען וועט די בערופענע מאכט פעראָרדנען גלייך צו ארעסטירען און געגען זיי וועלען אנגעווענדעט ווערען דאפעלטע רעפרעסיעס: זיי וועלען פערמשפט ווערען צו ארעסט און אויך אויך צו א געלד-שטראף אין די מאקסימאלע גרעניצען.

י. אינפעלד.

צו די קאנצערטע

פון הילדה דאליצקא אין „הזמיר".

שבת און זונטאג וועט דער יורישער עולם האבען די געלעגענהייט צו הערען אין „הזמיר" די בעריהמטע פאלקס-זינגערין אין איהר מייסטער-רעפערטואר, וועלכער בעשטעהט פון די פערלען פון יודישער פאלקס-מוזיק.

הילדה דאליצקא איז אין מערב-אייראפא, ווי וויען, בערלין און פראג גוט בעקאנט דעם בעסערען יודישען פובליקום. לעצטענס איז די קינסטלערין אויפגעטרעטען מיט איהרע קאנצערטען אין לעמבערג, וואו זי האט געהאט א קאלאסאלען ערפאלג. די אויסלענדישע פרעסע, בעזונדערס די וויענער איז פול מיט לויבגעזאנג פאר דער קינסטלערין און אונטערשטרייכט איהרע שעהנע שטימע און דעם בעזונדערען ארט אין דער אויספיהרונג פון פאלקס-לידער.

דער לעצטער קאנצערט פון דער קינסטלערין אין ווארשאווער קאנסערוואטאריום איז לויט דער ווארשאווער פרעסע אריבער מיט א זעהר גרויסען ערפאלג. עס איז צו האפען, אז אויך אין לאדז וועט די קאנצערטען ארויסרופען א גרויסע פעראינטערעסירונג. צוליב מאנגעל אין גרויסע זאלען אין לאדז, מוז די זינגערין דאליצקא אויפטרעטען אין קליינעם „הזמיר"-זאל ווי די צאהל פון די פלעצער איז בעגרענעצט.

דער „קרן-היסוד"-קאמפיין אין לאדז.

רינסטאג אווענט איז אפגעפאהרען פון לאדז דער צווייטער מיטגליד פון דער ארץ-ישראל-דעלעגאציע, ה' ש. זשוכאוויצקי, דער גרינדער פון מגדיאל צו רער באהן זענען געקומען בעגלייטען דעם חשוב'ן גאסט די מיטגלידער פון היגען קרן-היסוד-קאמיטעט.

די זאמעל-ארבייט לטובת דעם אויפבוי פון ארץ-ישראל ווערט וייטער ענערגיש געפיהרט דורך די אנגעזעהענע „קרן-היסוד"-עסקנים אונטער דער לייטונג פון ר"ר מ. וואלרמאן, רעדאקטאר פון דער „יודישער רונדשוי" אין בערלין. וועלכער איז נאך פערבליבען אין אונזער שטאט אויף א קורצער צייט.

פון געריכט.

א שיסעריי צווישען שותפים.

בראניסלאוו פאטשעבאווסקי און סטעפאן בראמבעראוויטש האבען געקויפט בשותפות א'נ-אויטא אויף געשעפט. זיי האבען צום אויטא אויך צוגענומען א שאפער און גענומען ווארטען אויף פרנסה. די געשעפטען זענען אבער געגאנגען נישט ווי אמבעסטען און פאטשעבאווסקי האט אנגעהויבען חושד צו זיין זיין שותף, אז ער צוזאמען מיט דעם שאפער פערבעהאלטען פאר זיך די איינקונפטען פון דער טאקסובקע.

דעם 11. סעפטעמבער איז פאטשעבאווסקי צוגעקומען צו זיין שותף, וועלכער איז געשטאנען נעבען דער טאקסובקע אויף רוג קרוטקע און פיעטריקאווער. צווישען די שותפים האט אויסגעבראכען א קריגעריי, בעת וועלכער פאטשעבאווסקי האט ארויסגעכאפט א רעוואלווער און אויסגעשאסען אין בראמבעראוויטשען. די קויל האט געטראפען בראמבעראוויטשען אין קאפ. דאן האט פאטשעבאווסקי געווענדעט זיין רעוואלווער אין דער זייט פון שאפער און אויך אויסגעשאסען אבער נישט בעטראפען. עס איז אנגעלאפען פאליציי און פאטשעבאווסקין ענטוואפענט און ארעסטירט.

בראמבעראוויטשען האט מען אפגעפיהרט אין שפיטאל, וואו מען האט איהם ארויסגענומען די קויל פונ'ם אויער, וואו זי איז געבליבען שטעקען.

נעכטען איז אין קרייז-געריכט פארגעקומען דער פראצעס געגען פאטשעבאווסקין.

דאס געריכט האט איהם פערמשפט פאר וועלען דערשיסען בראמבעראוויטשען אויף א יאהר מיט 6 חדשים טורמע, פערטוישען אויף אויסבעסערונגס-הויז.

פראצעס פון פאבריקאנטען.

(2) פאר'ן פרידענס ריכטער זענען נעכטען געשטאנען דריי לאדזער פאבריקאנטען: י. ליפשיץ, י. פרוסאק און ס. שפארג אלע בעשולדיגט דורך דעם ארבייטס-אינספעקטאר, אז זיי האבען בעשעפטיגט זייערע אנגעשטעלטע אין די נישט ערלויבטע שעה'ן. דאס געריכט האט פערמשפט די פאבריקאנטען צו 200 זל. שטראף אדער 40 טעג ארעסט יעדען. דער משפט זאל זיין א וואהרנונג פאר די ארבייטס-געבער, וועלכע בעשעפטיגען זייערע אנגעשטעלטע איגנארירענדיג די ארבייטס פארשריפטען.

דער באנקעט לכבוד פויל וועגענער אין דער לאדזער פילם=שולע.

פארינע וואך האט די לאדזער אפטיילונג פון דער ווארשאווער פילם-שולע אונטער דער לייטונג פון נינא ניאחילי אנגאזשירט א פייערליכע אויפנאהמע לכבוד דעם וועלט-בעריהמטען דייטשען אקטיאר פויל וועגענער, וועלכער האט צוזאמען מיט זיין אנסאמבל נאסטראלירט אין לאדז.

צו דעם באנקעט, וואס איז פארגעקומען אין דעם לאקאל פון דער אויבענדערמאהנטער פילם-שולע (פאנסקא 1) איז געקומען א גרויסע צאהל איינגעלאדענע געסט: פארשטעהער פון דער שטאטישער מאכט, פון קולטור-אינסטיטוציעס, פון דער פרעסע א. א. וו.

דעם „גייעם פאלקסבלאט" האט פערטרעטען אונזער רעדאקציע-מיטגליד, מ. בראדרואן.

די געסט זענען אויפגענומען געווארען דורך דעם לייטער פון דער שולע, ה' האליטש, וועלכער האט בעגריסט פויל וועגענער'ן און זיינע בעגלייטער.

דער גרויסער אקטיאר האט געמיטלעך פערבראכט אין דעם קרייז פון זיינע פערעהרער א לענגערע צייט ביי א פריינדליכען שמועס און א גלעזעל משקה.

פאר'ן פערענדיגען דעם באנקעט האט דער פאטאגראף ה' סראקא געמאכט א רייה זעהר געלונגענע גרופען אויך איינצעלנע פאטאגראפישע אויפנאהמען.

קליינער פעליעטאן

די ארימע לייט האבען דאס ווארט.

פאראוואס איז ווינטער קאלט און זומער — וואַרים? בדרך הלצה, ווערט דער געדאנק אזוי אויסגעטייטשט. ווינטער איז קאלט, ווייל זומער הייצט מען נישט די אויוועגס, והא ראיה, ווינטער הייצט מען אין די אויוועגס, איז טאקע דערפאר זומער וואַרים...

דאס איז אלץ גערעדט בדרך הלצה, און דער אמת'ן אבער איז טאקע זומער — וואַרים, און ווינטער איז בלי ספק — קאלט...

און אט דא סקאלטע וואלט כדאי געווען א־ביסעל אונטערצוואַרעמען מיט א פאר ווערטער...

כידוע האבען די ארימעלייט א טענה צום רבונ'ו של עולם און זאגען: סיי־ווי־סיי גיסטו דאך אונז אויף שבת, ט אפאראוואס גיסטו דא כאוונו רוקא פרייטאג פארנאכט און נישט פרייטאג אינדער־פריה, מיר זאלען צייט האבען זיך איינצוקויפען און הנאה האבען...

און די זעלבינע ארימעלייט האבען איצט די זעלבינע טענה צו אונזערע קהלה־גבאים, און זאגען: אז סיי־ווי־סיי גיט איהר דאך אונז קויהלען אויף ווינטער, קאנט איהר דאך אונז דאס איצט געבען איידער די פרעסט קומען אן, און נישט סוף ווינטער ווי איהר טוט דאס אלע יאהר...

שר של אש.

—:0:—

„ארדט".

היינט—אפרעמיערע.

היינט קומט פאר אין „ארדט" די פייערליכע פרעמיערע פון דעם פערטען פראגראם אין דעם איצטיגען סעזאן.

דער ראזינער פראגראם טראגט דעם נאמען „לאטקעס", און איז אנגעפילט מיט הומאריסטישע, פרעהליכע זשאנער־סצענקעס.

גע אנג, טאנץ און פאלקסטימליכע הייטערקייט וועט קיניגען אי זדעם ראזיגען פראגראם, וואס ענטהאלט, צווישען אנדערן, פאלגענדע נומערן: „קאפעלויש" (משה נאדיר'ס); „מורינו אליבאבא", „נאקטורן", „באלעבאטיש", „ס'יורישע געסעל", „קיילעבייליע" (אהרן צייטלינס) „לאטקעס", „וואסער־טרעגער", „וויב און נעליבטע" (ב. קאזנער'ס), א.א.וו. אנהויב — פונקט האלב צעהן א זייגער.

היינט שפילט זשאן מאנען אין פילהארמאניע

היינט אווענט טרעט אויף אין פילהארמאניע מיט א קאנצערט דער וועלט־בעריהמטער פירלער זשאן מאנען. מאנען געהערט צו די בעסטע וויאליך ווירטואזען פון אונזער צייט און מיט זיי שפילען בעצייבערט ער די גרעסטע אודיטאריעס. ס'איז כדאי צוצוגעבען, אז מאנען שפילט אויף סאראסאטעס פידעלע, וועלכע ס'האט איהם אויסגעבארגט די שפאנישע רעגירונג אין אנערקענונג פאר זיינע גרויסע מוזיקאלישע לייסטונגען.

אומעטום וואו מאנען טרעט אויף געהען זיינע קאנצערטען אדורך מיט א גרויסען ערפאלג. אויך אין לאדז ווערט דער היינטיגער קאנצערט ערווארט מיט גרויס אינטערעס.

פון קינא „ספלענדיד".

אין קינא טעאטער „ספלענדיד" ווערט איצט דעמאנסטרירט מיט גרויס ערפאלג דער פראכטפולער סופערפילם א. נ. „דער געהיימער קוריער" מיט די בעריהמטע פילם־ארטיסטען איוואן מאזשוכין, לילי דאגאווער און אנגעס פעטערסען און די הויפט־ראלען.

דער דאזיגער פילם, וועלכער שילדערט די רעוואלוציע אין רוסלאנד פערמאגט פיל שפאנענדע סצענעס, וואס לאזען איבער אויף די צושויער א שטארקען איינדרוק.

ציוניסטען און מזרחי ווידער בעקומען א מעהרהייט

אין דער סטריקאווער קהלה.

סטריקאוו, 4 (סעלעפאניש) זונטאג זענען דא פארגעקומען די וואהלען צו דער קהלה, וועלכע איז מיט א צייט צוריק פאנאנדערגעלעזט געווארען. ס'זענען געוועהלט געווארען ציוניסטען און מזרחי — 4 (יחיאל מענדעל קאץ, משה פרידמאן, יעקב קומאס און יחיאל מאיר וואלד). אלעקסאנדערער חסידים — 1 (אברהם יצחק הארארויק). אגודה — 1 (יוסף מרדכי קריגער) און בעלי-בתים — 2 (זישע סענדער און יודל גאלדבערג). אין דער פריהערדיגער קהלה האט די אגודה געהאט 3 פערטרעטער.

Kalia
PERFUM MYDŁO-WODA KOLOŃSKA
F.&S. Stempniewicz, Poznań

Dr. med. St. Heinrich
POMORSKA 10, TEL. 47-67
ספעצ. פון אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
בעהאנדלונג מיט קווארץ-לאמפען-שטראהלען
בעהאנדלט פון 2—3 נאכמ. און פון 4—7 אווענד

ספּאָרט-בעוועגונג.

ראַיאָן-קאָנפערענץ פון אַרבייטער ספּאָרט קלובען אין לאָדז.

דעם פערגאַנגענעם זונטאָג איז אין לאָקאַל פון דער קרייז-קאָמיסיע פון די פראָפ. קלאַסען-פעראיינען פאָרגעקומען די ראַיאָן-קאָנפערענץ פון די אַרבייטער-ספּאָרט-קלובען אין לאָדזער ראַיאָן (ר.ס.ק.א.)

צו דער קאָנפערענץ זענען געקומען פאָרשטעהער פון אַלע אַרבייטער-קלובען, וואָס געהערען צו דעם צענטראַלען פערבאַנד אין וואַ־שע, און נעמליך „כּוח", „שטערן" און „סקרא". פון לאָדז און אומגעגענד. צו דער דאָזיגער קאָנפערענץ איז אויך געקומען אַ ספּעציעלער פאָרשטעהער פון דער צענטראַל-פערוואַלטונג, פון וואַרשאַ.

אַ גרויס אָרט האָט אויף דער קאָנפערענץ פערנומען דער פּונקט „ליניע און צילען פון אַרבייטער-ספּאָרט" ארום וועלכער ס'איז פאָרגעקומען אַ לענגערע דיסקוסיע ווי ס'האָבען אנטייל גענומען 9 דעלעגאַטען.

די פאָרשטעהער פון די „שטערן" קלובען האָבען שאַרף אָנגעגריפען דעם אַלטען ראַיאָן-קאָמיטעט, וועלכער האָט נישט געפיהרט קיין גענוגענדע אויפקלערונגס אַרבייט פאַר דעם אַרבייטער-ספּאָרט צווישען די גרויסע מאַסען פון יוגענדליכע אַרבייטער.

די קאָנפערענץ האָט זיך אויך פערנומען מיט דער פראַגע פון די ניי געשאַפענע ספּאָרט-קלובען ביי די געוויסע פאַבריקען, וועלכע ס'אָרגאַניזירען די פאַבריקאַנטען אַלע אָהן אויסנאַהם רעדנער האָבען זיך אַרויסגעוויזען אַלס ענטשידענע געגנער פון די דאָזיגע קלובען. די קאָנפערענץ האָט אָנגעוויזען, אַז די קלובען זענען אַן אָנגריף אויפ'ן אַרבייטער-ספּאָרט, און וועלכע ווילען אגב אויך שאַפען פאַר די פאַבריקאַנטען נייע קאַדרען פון שטרייק ברעכער.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען זיך צו ווענדען צו די פּ"אָפ. פעראיינען, דאָס זיי זאָלען באָיקאָטירען און שאַרף בעקעמפען די פאַבריקס-קלובען.

ס'זענען אויך אָנגענומען געוואָרען פאָלגענדע פאָרשלאָגען, וואָס ס'האָבען אַריינגעטראָגען די „שטערן" פאָרשטעהער:

אָנצוהויבען אַ ברייטע אויפקלערונגס-אַרבייט פאַר'ן אַרבייטער-ספּאָרט דורך איינאָרדנען פאָרלעזונגען, שמועסען און צו דעם צוועק אַרויסגעבען ספּעציעלע צייטשריפטען.

ווענדען זיך צום סאָציאַליסטישען מאַגיסטראַט, דאָס ער זאָל עפענען אַן'אַמט פאַר פיזישער דערציהונג פאַר דער אַרב. יוגענד.

אַלע אַרבייטער-קלובען שאַפען אַ בלאָק אויף דער אַלגעמיינער פערזאַמלונג פון פוסבאַל-פערבאַנד, כּדי אַדורכצופיהרען וואָס מעהר אַרבייטער-פאָרשטעהער.

ס'איז אויך בעשלאָסען געוואָרען איינצופיהרען פאַר אַלע אַרבייטער-קלובען דעם ווינטער-ספּאָרט, וועלכער איז ביז היינט אַזוי פערנאַכלעסיגט. צו דעם צוועק שיקט ר.ס.ק.א. היי-יאָהר אַרויס 10 אינסטרוקטאָרען קיין זאַקאָפּאַנע.

נאָכדעם ווי דער פאָרשטעהער פון דער צענטראַלע האָט געמאָלדען, אַז די לאַנדעס-קאָנפערענץ פון די אַרבייטער-ספּאָרט-קלובען פון פּוילען קומט פאָר דעם 3 טען פעברואַר 1929 אין קראָקאָ, וואו אַלע קלובען דאַרפען שיקען זייערע דעלעגאַטען, איז בעשלאָסען געוואָרען איבערצושיקען אַ בעגריסונג דעם יודישען אַרבייטער-ספּאָרט-קלוב „שטערן" (גוויאַזדא) אין וואַרשאַ צו זיין איבערגעהן אין דער „אַ"-קלאַס.

צום סוף איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ נייע פערוואַלטונג פון 7 פערזאָן (אַנשטאָט די פריהערדיגע 11), וועלכע בעשטעהט פון פאָלגענדע ה"ה: לאַפּאַ, לאַוקס, ליטוואַק, מאַלינאָווסקי, לאַ גע, רענקאָווסקי און כאַרגע.

לאַנדעס-צוזאַמענפאַהר פון די יודישע ספּאָרט-פעראיינען אין פּוילען.

דעם קומענדען זונטאָג, ד. 9. ד. ח. קומען זיך צוזאַמען אין קראָקאָ פאָרשטעהער פון די יודישע ספּאָרט-קלובען פון גאַנץ פּוילען וועגען זעהר וויכטיגע ספּאָרט-ענינים. און נעמליך וועגען צענטראַליזירען די ספּאָרט-אַרבייט פון די יודישע קלובען אין פּוילען.

די אָרגאַניזאַטאָרען פון דער קאָנפערענץ זענען די גוט בעקאַנטע יודישע ספּאָרט טוער, ד"ר לעסער און דירעקטאָר סאַנגנ פון קראָקאָ, גאַרפונקעל און רוסעצקי (וואַרשע), ד"ר גלאַבוס (ווילנאַ) ד"ר ראָטלצר און אינזש. ז׳ן (לעמבערג) און ד"ר מעכנער (ביעלסק).

די קאָנפערענץ דאַרף אויך אויסוועהלען אַ שטענדיגען יודישען ראַט פאַר פיזישע דערציהונג.

פון לאָדז פאָהרען אַרויס צו דער קאָנפערענץ העכסטוואַהרשיינליך גלייז פון „הכח" און „השמונאי".

יודישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יודידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.

יודידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

[illegible]

גילטיג דעם 5-טען דעצעמבער 1928

8437. C. פון זגערזשער גאַס.

דאָס אויסרוימען די דירה און צוריקגעבען לאָקאַטאָר פערשטעהט זיך קאָן איהם איינקאָנען אין געריכט אויף אַן עקסמיסיע.

4838. שטענדיגער לעזער פון 176.

אָהן פּאַס וועט מען אייך דורך טשעכיע נישט דורכלאָזען.

אַ צייטווייליגען פּאַס קאָנט איהר בעקומען.

8439. מ. מאַלאַגאָלד פון פּאָלודניאָווע 18.

8440. אַ לעזער פון מרדכי גבאי'ס גאַס.

8441. לעאָן.

וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פערשטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 מיטבערענגענדיג די צייטונג.

8442. אַ געוויסער לעזער פון אַלעקסאַנדער.

ס'וועלען נאָך זיין צוגאָב - קאָנטראָל - פערזאַמלונגען. געוויס אויב איהר קאָנט פאָרשטעלען אַ בעשטעטיגונג פון אַ דאָקטאָר, אַז איהר זענט אין בעשטימטען טאָג געווען קראַנק וועט מען אייך נישט בעשטראָפען.

8443. אַן'איבערגעגעבענער לעזער פון פּאָדרזשעטשנע גאַס.

מעגט איהר האָבען געדינט אַלס 1902. קוים איז אָבער אייער עווידענץ אויסגעבעסערט געוואָרען אויף 1903, דאַרפט איהר זיך שטעלען צו די איצטיגע קאָנטראָל-פערזאַמלונגען אַלס 1903.

וואָס שייך דער פערשפּעטיגונג, דאַרפט איהר זיך נישט שטאַרק איבערנעהמען, ווייל עס וועלען פאָרקומען צוגאָב-פערזאַמלונגען.

8444. אַ שניידער פון זגערזשער.

אַ ווערקשטאַט, אין וועלכען ס'זענען בעשעפטיגט 5 אַרבייטער, מוז אויסקויפען 7-טע קאַטעגאָריע פּאַטענט.

דעם שליסעל געבען ערשט אַ רעכטליכען גרונד צו בעטראַכטען דעם דינג-אָבמאַך פאַר אויפגעלעזען.

קוים זענען די זאַכען געבליבען שטעהן אין דער וואוינונג, מעג אפילו דער סובלאָקאַטאָר אַ געוויסע צייט זיין אָבוועזענד, איז ער אָהן אַ צווייפעל ווייטער סובלאָקאַטאָר.

דאָס האָבען איהם דירך דער צייט אויסגעמאָלדען פון הויזבוך האָט אין דעם פאַל קיין שום בעדייטונג נישט. מיט דער הילף פון פּאָליציי מוז מען איהם צוריק אַריינפיהרען אין צימער. דער

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
אייגענע פּראַצאָווניע פון ... ווערטיכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: הקלעדקעס אויף פלאַטפוסען, קונסטליכע פיס, גאַרסעטען א. ז. וו.
עמפּפאַנגס פון 5—7 אין אָוונד.

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-62
אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר ... און הארץ-קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע זון-זון. אין דערהיים פון 3—5 נאָכמיטאָג.
צוריקגעקעהרט.

דער יודישער עולם.

כאַראַקטעריסטיק פון יודישען פּובליקום און יודישען טעאַטער.

אין נ. י. „טאָג" שרייבט אַהרן צייטלין.

ערשט מיט אַ יאָהר צוריק האָט יודיש טעאַטער אין פּוילען געהאַלטען אַזוי שמאָל, אַז וואַרשאַ (די רעזידענץ פון יודישען טעאַטער אין פּוילען) האָט נישט פערמאָגט קיין איינציגען טעאַטער פאַר ערנסטער דראַמע און האָט געמוזט זיך בעגעהן מיט אַ ביסעל „קליין־קונסט", אָדער מיט אַביסעל אָרימען אָפּערעטען־שונד פון פאַר צוואַנציג יאָהר צוריק. די צייטען פון דער „ווילנער טרופּע" האָבען שוין רעדמאָלט זיך גערעכענט צום ווייטען, קלאַסישען עבר. די שנעל־צונויפגעקלאַפּטע סוכה־ברעטלעך פון צופעליג־אָרגאַניזירטע בעסערע טרופּעס, זענען זיך צופלויגען און אַוועק מיט'ן ווינט. „וויקט" (זיגמונט טורקאָוו'ס טרופּע) איז צובראָכען געוואָרען און האָט געמוזט גיהן אין גלות, און ס'האָט זיך געראַכט, אַז יודיש טעאַטער אין פּוילען איז אַ בר־מינן, וואָס מ'האָט איהם אַפילו אין טהרה־שטיבעל נישט געבראַכט, געלאָזט אָהן „קדיש" און קבורה טויטערהייט אויף אַ פעלד ערגיץ, הינטער אַ פּלויט. פּויליש־יודישע אַרטיסטען, די בעסערע האָבען זיך געלאָזט „איבער הער מרינה" און אויך אויסער דער מרינה, קיין רומעניע, קיין... וואוהין איהר ווילט, און אין וואַרשאַ, דער מעטראָפּאָליע, האָבען גענומען קעניגען נישט אויף קאַטאָוועס דאָס ביסעל האַרצרייסענדיגע און אויער־רייסענדיגער שונד, און דאָס ביסעל שאַרזשירטע „קליינקונסט". „קליינקונסט" איז געוואָרען די באַלעבאָסטע. „סמבטיון" אין סקאַלאַ טעאַטער האָט נאַכט אין נאַכט געצויגען אַ געריכטען יודישען עולם, וואָס איז געקומען זעהן די „קונסט" ווי זי האָט דאָס אָפּגעשוירען, „אַ לאַ גאַרסאָן" און געהט אַרום אין וואָדעווילערישע פּיזשאַמעס מיט אַ פּאַפּיראָסעל צווישען די ציינער... געווים האָט „סמבטיון" אַרויסגערוקט פיינע אַרטיסטען (מ'דאַרף בעזונדערס דערמאָנען דעם גראָטעסקען יצחק פעלר), און געווים איז קליינקונסט אויך „כּראַי", אָבער ווען איז דאָס געוואָרען געוואָרען, ווען גרויס־קונסט איז דאָ דערבי. ס'הייסט, ווען ס'איז דאָ אַ היים און אַ הויז פאַר אַ נאָרמאַל ערנסט טעאַטער — קאָן דעריבער אויך עקזיסטירען אַ סטיליזירטער קליינער בורזשאַר, וואו די טעאַטער־קונסט זאָל זיך מאַניקירען די בענגעל און אומגעהן בענגליזשע...

און אַז אַן'ערנסט טעאַטער איז נישט געווען, „וויקט" האָט געפּלאַצט, „ווילנער טרופּע" האָט (נאָך איהר צוריקקעהר פון גלות רומעניע) געשפּילט פאַר דער גאַליצישער פּראָווינץ און האָט מורא געהאַט אַ פוס אַריינצושטעקען אין וואַרשאַ — האָט זיך טאַקע געראַכט, אַז ביי קליינקונסט וועט דער ענין בלייבען שטעקען, אַז העכער פון קאַבאַרעט־גראָטעסק וועט דאָס נישט גערן און אַז דאָס טעאַטער פון גרויסען סטיל, וואָס דער אַלטער שילער האָט גענאָנט דערויף: „דאָס טעאַטער איז אַ מאָראַלישער אַנשטאַלט", וועט אויף דער יודישער גאַס אין פּוילען בלייבען אַ — חלום פון אַ פיבער־נאַכט.

נאָר אָט איז מיטאַמאָל געוואָרען אַנדערש. מ'האָט מיט אַמאָל ענטדעקט דעם טעאַטער־בעזוכער. מ'האָט פערשטאַנען, אַז מען דאַרף פריהער עפּעס געבען און ערשט דערנאָך פאָדערען.

אָנגעהויבען האָט זיך עס מיט די „ווילנער", וואָס האָבען ריזיקירט און בעשלאָסען צו ווערען וואַרשעווער. אַגב, נאָך פריהער אַביסעל, האָט אין קאַמינסקי'ס טעאַטער אַ „פּרוב געטון די לופט" אַ בעסערע יודישע טרופּע (ליפּמאַנ'ס), וואָס האָט אויפגעפיהרט לייוויק'ס „הירש לעקערט" און נאָך אַ פּאָר ליטעראַרישע פּיעסען. נאָר דעם רעקאָרד האָט געשלאָגען די „ווילנער טרופּע" מיט „קידוש השם". דער ערפאָלג איז געווען אַן'אומגעריכטער — בעזונדערס אומגעריכט פאַר די אַלע, וואָס האָבען געהאַלט דריגנען, אַז יודיש טעאַטער ווערט אַן'איבעריגע זאַך, אַז די „בעסערע" געהען אין פּוילישען טעאַטער אַריין, און די ערגערע דאַרפען נישט עפּעס בעסערס ווי אַ שונד־מעלאָדראַמע מיט בהמה'שע קופּלעטלעך.

וואָס איז דאָ, אייגענטליך, געשעהען? ס'איז געשעהן און ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען (נישט דאָס ערשטע מאָל, אגב), אַז אונזערע היימישע חכמים און אייביגע קאַלקולאַציע־מאַכערס, הויבען בכלל נישט אָן צו קענען דעם יודישען עולם אַזוי ווי ער איז. דעם בעסטען יודישען טעאַטער־עולם האָט פּוילען. נישט מעהר — איין בעדינג: גיט איהם רעכטס! יאָ, ריזיקירט מיט עפּעס רעכטס!

און וואָס בעשטעהט דאָס ראָווינע „עפּעס רעכטס"? אויך דאָס ווערט איצט קלאָר פאַר יעדען איינעם, וואָס אָבסערווירט פון דער נאָהענט די פּסיכאָלאָגיע פון יודישען טעאַטער־עולם אין פּוילען. איך היימישע טעאַטער־ברעטער וויל דער בעסערער עולם זעהן — יודישע זאַכען. דער בעסערער עולם, דאָס הייסט יענער עולם, וואָס דאַרף האָבען און איז בכוח אויפצוהאַלטען אַן'ערנסט יודיש טעאַטער. פערשטעהט זיך: נישט ביליגען „שמד־התורה"־נאַציאָנאַליזם דאַרף ער, נישט „אַ יוד צו זיין איז טייער", נישט עפּעס דאָרט מעלאָדראַמאַטיש־אויסגעטראַכטע „נאָבעלע נאַציאָנאַלע געפיהלען", נאָר טאַקע שטרענג־קינסטלערישע, ערנסטע דראַמאַטיק, וואָס זאָל נישט זיין קיין איבערטרייבונג פון עפּעס פרעמדס און דרויסענדיגס און זאָל אַ קלאַפּ טון איבער די הערצער מיט סצעניעשן פּאַטאָס, מיט געשיכטליכען הערואיזם, מיט ערדרישער דערהויבענקייט.

דער בעסערער יודישער עולם וויל נישט נאָר זיך „ווילען" און לאָזען קיצלען — ער וויל אויך דערהויבען ווערען. אַזוי אַרום ווערט דער ערפאָלג פון „קידוש השם" פערשטענדליך און אַפילו מעהר: ער ווערט זעלבסטפערשטענדליך, אַ פּשוטע אָך: די אַרומיגע יודישע אַלטעגליכקייט אין פּוילען איז אַזוי וויט פון דערהויבענקייט, אַז מ'וויל כאָטש דאָס דערהויבענע און דערהויבענדיגע האָבען אויף דער סצענע אין ליכט פון דער ראַמפּע.

און איז נאָר פאַרהאַן אַן'עולם, וואָס זוכט דערהויבען צו ווערען דורך סצענישער קונסט, זוכט פליגלען פאַר'ן הינקענדיגען גייסט — איז שוין ממילא דער ציל דערגרייכט. וואָס נאָך דאַרף האָבען אַ טעאַטער?

און נישט נאָר דערהויבענקייט סתם, נאָר טאַקע יודישע, הערואיש־יודישע. איך וואָלט געזאָגט: אוניווערסאַל־יודישע דערהויבענקייט, און דאָס זוכט דער אַרבייטער אויך (וועלכער געהערט טאַקע צו יענעם „בעסערען יודישען עולם", וועגען וועלכען איך רעד). איך זאָג אַנטקעגען קוריאָז. וואָס איך האָב דאָנישט לאַנג בעמערקט אין אַן'אַרגענטינער יודישער צייטונג, אין אַ נאָטיץ וועגען יודישע טעאַטער־אויפפיהרונגען אין פּוילען, איז דאָרט דערצעהלט געוואָרען, מיט גרויס תמימות, אַז וואַרשאַ האָט זיך צעטיילט: די ציוניסטען און סתם יודען געהען אויף „קידוש השם" צו די ווילנער, און די אַרבייטער — צו ליפּמאַנ'ען אויף לייוויק'ס „הירש לעקערט". (אגב, דוקא די בונדישע „פאָלקסצייטונג" האָט מיט דער גרעסטער בעגייסטערונג זיך אָפּגערופען וועגען „קידוש השם").

איבעריג צו זאָגן ווי נאַאיוו דאָס איז, דער יודישער אַ ר ב ײ ט ע ר געהט פּונקט אַזוי גוט אויף אַש'ס „קידוש השם" ווי דער מיטעלשטאַנד אין נע־אַנגע אויף „הירש לעקערט". קיין קלאַסען־טעאַטער איז נאָך נישטאָ ביי אונז. עס האַלט נאָך נישט ביי „פּראָלעט"־קונסט און עס האַלט אויך נישט, חלילה, ביי „בורזשואַזנאַציאָנאַליסטישער"־קונסט. מען וויל קודם־כל דראַמע, טעאַטער, שפּיל און דערנאָך וויל מען, אַז דאָס געשפּילטע זאָל זיין דערהויבען און זאָל זיין — צו וואָס זאָל מען זיך נאַרען? — יודיש (דערהויבט אין געשיכטליך־הערואישען זין). נישט־יודיש עולם זוכט דער עולם ניכער אויף דער נישט־יודישער ביהנע, ווי אויף דער יודישער. און אויב דעם פאָריגען פּסח האָבען אַ רייה פּראָמינענטע לינקע פּאַרטיי־טוער איינגעאָרדנט פּריוואַט אַ מין אימפּראָוויזירטען סדר, וואו מ'האָט האַלב אין שפּאַס, האַלב אין ערנסט אָפּגעריכט אַן'עכט יודישע פּסח־נאַכט נישט נאָר מיט קניידלעך, נאָר אויך מיט דער... הגדה — איז דאָס אפשר אויך נישט געטון געוואָרען אומזיסט. די העלפּט־ערנסט, וואָס איז אָ געלעגען אין דעם רעדט ריבורים, עס ווייזט, אַז נישט נאָר די אַזוי־גערופענע „בורזשואַזיע" פיהלט אַ בענקשאַפט נאָך דעם פערלאָרענעם טעם פון אַמאָליגער יודישער יום־טוב'דיגקייט — נאָך יודישען פּאַטאָס.

וואָס איז די סיבה פון אַזאַ בענקשאַפט? איך בין גענוג פּעסימיסטיש צו מיינען, אַז דאָס נעהמט זיך דערפון, וואָס די סיורען פון אונזער צייט פעהלט על־פּי־רוב אין זיין איינען לעבען יעטווועדער יודישער לעבענס־אינהאַלט און ממילא אויך לעבענס־פאָרם, און ווער ווייס עס נישט, אַז דאָס וואָס נעהט אַרויס פון'ם לעבען טרעט אַריין מיט טריאומף אין דער... קונסט?!

אַפילו סטיליזירטע יודישע פאָלקסטימליכקייט איז נאָך ווייניג אויף דער סצענע און קאָן נישט אַזוי אויסנעהמען ווי דאָס יודיש־הערואישע, וואָס געשיכטליך פּאַטעטישע. אָט האָט דוד הערמאַן — געווים אַ פיינער רעזשיסאָר — געפּרואווט ביי די „ווילנער" אויפיהרען „די וויבערישע קניפּלעך", ווי אַ מין פאָלקס־שטיק פון פאַר 53 יאָהר צוריק. איז עס דורכגעפאַלען. עס איז געווען אפשר פאָלקסטימליך און „יודישלעך", אָבער נישט „יודיש", אָהן דעם יודישען אוניווערסאַלען פּאַטאָס, אָהן דערהויבענקייט, אָהן יענעם „עפּעס" וואָס מאַכט ביים אַרויסגעהן פון טעאַטער־הויז אַביסעל להעכער די וועלט אין די אויגען, אַביסעל באַרגיגער...

איצט פיהלט מען, אַז יודיש טעאַטער אין פּוילען איז נישט געשטאָרבען — יודיש טעאַטער אין פּוילען הויבט זיך ערשט אָן.

יודישע פריידענקער — א וועלט-געפאהר.

אַנטי-יודישע אַגיטאַציע פון אַ שאַטלענדישען גייסטליכען אין אויסטראַליען.

מעלבורן. (יט״א) דער אַנגליקאַנישער בּיס־יאָנער ד״ר דושעמס בלעק פון עדינבורג האָט בּעת זיין בעזוך אין אויסטראַליע געהאַלטען אַ שאַרפע יודען־פיינדליכע רעדע אויף דער זיצונג פון קריסט־ליכען קירכע־ראַט, וואָס האָט אַרויסגערופען שאַרפע פּראָטעסטען מצד די יודישע גייסטליכע.

דר. בלעק האָט אין זיין רעדע צווישען אַנ־דערען ערקלערט: „איך בין געלעגירט געוואָרען אויף דער קאָנפערענץ פון אַלוועלטליכען מיסיאָנערען־ראַט אין ירושלים אַלס פאָרשטעהער פון די יודען. עס זעהט אפשר אויס איראָניש צושיקען אַ שאָט־לענדער אַלס יודישען פאָרשטעהער, איך האָב אָבער רעפּרעזענטירט די קריסטליכע אויפקלערונגס־אַר־בייט צווישען יודען. מיר פערגעסען אָפט — האָט ווייטער ערקלערט דר. בלעק — אַז דער גרעסטער שונא פון דער קריסטליכער קירכע איז דער יודאַ־איזם, ע ס ענגען פערהאַן אויף דער וועלט 15 מיל־יאָן יודען, וועמענס אור־אַלטע שנאה צו קריסטען איז נישט שוואַכער געוואָרען. דער בעפרייטער יוד איז דער מאָדערנער נישט גלויביגער. ער בילדעט אַ גרויסע געפאַהר, ווייל דאָס איז דער בעגאַבּטסטער מענש אין דער וועלט. די ירושלים׳ער קאָנפערענץ האָט אָנגעוויזען, אַז די גאַנצע קריסטליכע קירכע מוז מיטווירקען ביים לעזען דאָ פּראָבּלעם״.

די אַרויסטרעטונגען פון ד״ר בלעק האָבען אַרויסגערופען שאַרפע פּראָטעסטען מצד הרב ראַנגלאַז און הרב מעסטעל, ווי האָבען פערעפענט־ליכט דערקלערונגען, אין וועלכע עס ווערט אָנגע־וויזען, אַז די געשיכטע פון יודישען פאָלק פון מיטעל־אַלטער אָן ווייזט בולט, ווי די קריסטען פלעגען אין בעצוג צו יודען פערגעסען דעם געבאָט פון ליבע און ברידערליכקייט. די יודען האָבען זיך אַלע מאָל בעמיהט צו לעבען בשלום מיט זייערע שכנים און פלעגען אָנטרעפען אויף בלינדע פּרעיודיצען און קלעריקאַלען פאַנאַטיזם. די יודען האָבען נישט קיין מאָנאָפּאָל אויף פריידענקעריי. ע׳וואָלט געווען פיל בעסער, ווען דר. בלעק און זיינע פאַנאַטישע קאָלעגען וואָלטען אָנווענדען זייער ענערגיע אויף די סאָציאַלע פילאַנטראָפּישע און מאָראַלישע אָנשטרענ־גונגען, וואָס קענען פעראייניגען די אָנגעהעריגע פון אַלע רעליגיעס.

די פּאָלעמיק האָט זיך דערמיט נישט פער־ענדיגט. דר. בלעק האָט פערעפענטליכט אין דער מעלבורנער צייטשריפט „אַרגוס״ אַנ׳אַרטיקעל, אין וועלכען ער שרייבט: „איך האָב בשום פעסטגע־שטעלט, אַז די ירושלים׳ער מיסיאָנערען־קאָנפערענץ האָט בעצייכענט דעם יודאַאיזם אַל ס׳נישט־קריסט־ליכע און דעריבער אַנטי־קריסטליכע רעליגיע. אויב מיר גלויבען, אַז אונזער רעליגיע איז די איינציג־ריכטיגע, מוזען מיר דאָך אַלע איבּריגע רעליגיעס בעצייכענען אַלס נעגנערישע. דר. בלעק בערופט זיך אויף די מיינונגען פון די אייראָפּעאישע רבנים, וועלכע האָבען אָנגעוויזען, אַז די שנעלע עמאַנסיפּאַצ־יע פון די יודען האָט אַרויסגערופען געוויסע צו־שטערערישע ערשיינונגען. דר. בלעק שטרייכט אונ־טער, אַז פיל אָנפיהרער פון סאָציאַלען כאַאָס זע־נען געווען יודען, ווי בעלאַ קון אין אונגאַרן, טראָצקי אין רוסלאַנד און אַנדערע.

די יודישע גייסטליכע האָבען דערויף ווידער געענטפערט מיט אַנ׳ערקלערונג, אין וועלכער עס ווערט אונטערגעשטראָכען, אַז אָנהענגער פון אַ געוויסער רעליגיע קענען גלויבען אין איהר פולער ריכטיגקייט און זיי מוזען גאָרנישט זיין קיין פערביסע־נע געגנער פון אַנדערע רעליגיעס. אָנעמענדיג, אַז אַ טייל פון דער יודישער יוגענד אין צענטראַל־אייראָפּא ווערט אַ רעליגיעז, קען מען דאָך נישט רעדע וועגען העלבער עס איז סאָציאַלער געפאַהר מצד דעם יודישען פאָלק. דאָ פּראָבּלעם בעשטעהט אין צוריקציהען די יונגע יוגענד צו דער רעליגיע. אין דער ווירקליכקייט בילדען אַ סאָציאַלע געפאַהר אין צענטראַל־ און מזרח־אייראָפּא נישט די יודישע פריידענקער. די געפאַהר ענטשטעהט צוליב דער שטענדיגער אונזיכערהייט, עקאָנאָמישע באַיקאָטען, בילדונגס־בעגרענצונגען, ווי נומערוס־קלאַוזוס, און־אויפהערליכע בעגרענצונגען און אָנפאַלען געגען יודען. טראָצקי איז אויך אַזוי פיל אַ יוד, ווי לענין איז אַ קריסט. עס איז נאָך דאָ אַ גרויס פעלד פאַר אויפקלערונגס־אַרבייט צווישען די קריסטליכע פריי־דענקער.

ד״ר בלעק האָט אינצווישען פערלאָזט אויס־טראַליען און אָבּגעפאָהרען קיין שאָטלאַנד.

ליקווידירט דעם שטרייט וועגן רבנות-הראשית אין דרום-אַפריקע.

קעמפּטאָן. (יט״א) נאָך אַ לאַנגען שטרייט, וואָס האָט געדראָהט מיט אַ שפּאַלטונג פון די יו־דישע קהלות אין דרום־אַפריקע, איז ענדליך די פראַגע וועגען טיטול פון הר בהכולל געלעזט געוואָ־רען, ווי בעקאַנט, האָט זיך ביז איצט הרב לאַנדוי בענוצט מיט׳ן טיטול פון הרב־הכולל און דאָס האָט אַרויסגערופען שאַרפע פּראָטעסטען מצד זיינע געג־נער. אויף דער לעצטער זיצונג פון וועד הקהלות פון דרום־אַפריקאַנישען יודענטום, וואָס איז אָפּ־געהאַלטען געוואָרען אין יאָהאַנעסבורג אונטער׳ן פאָרזיץ פון ה׳ רפאלי, איז ענדליך איינשטימיג אָנ־גענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע, אין וועלכער עס ווערט פעסטגעשטעלט, אַז הרב לאַנדוי ווערט אָנ־ערקענט אַלס הרב־הכולל פון דער סינאַגאָגען־פעדעראַציע אין אויטאָמאַטער־סטרענד און דער פער־איינינטער קאָנגרעגאַציע אין יאָהאַנעסבורג. די יו־דישע פרעסע אין דרום־אַפריקע בעגריסט דעם ראַזיגען בעשלוס און בעצייכענט איהם אַלס אַ׳ן אָנהויב פון אַ נייער ערע פון פריינדליכע בעציהונ־גען אין האַרמאָנישער צוזאַמענאַרבייט צווישען אַלע יודישע קהלות אין דרום־אַפריקע.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלביאַנאַ 25, טעל. 26-87

ספּעציאַל אַרצט פאַר הויט און ווענע־רישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע. אַלע צרט אנאַליזען, בעהאַנד־לונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.

ערמט אַן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אַ׳.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאַוויטשא 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן און א. קאָמפּאַניעץ.

מיט׳ן אָנטייל פון די באַריסאָווא, ראַבינאָוויטש און די בעקאַנטע פּרימאַ־אַנאַ נאַדיא קאָרעני ליבלינגס־אַרטיסטען

פרייטאָג, ד. 7 טען, שבת, ד. 8־טען און זונטאָג, ד. 9־טען, 9 אין אָוועגד

פּרעמיערע! צום ערשטען מאָל אין לאָדז! פּרעמיערע!

דער גרעסטער שלאַגער פון אַמעריקאַ

די פערשעמטע כלה

אין 4 אַקטען מיט שעהנע געזאַנגס־נומערן און טענץ פון סיגאַל.

„די פערשעמטע כלה״ פערמאָגט אַ זעהר שעהנעם רייכען אינהאַלט

״ ״ ״ פערמאָגט פיל קאָמישע סצענעס מיט הומאָר און סאַטירע

״ ״ ״ האָט אַ רייכע אויסשטאַטונג און הערליכע עפעקטען

״ ״ ״ פערמאָגט פּאָלקסטימליכע מוזיק און שעהנע קופּלעטען.

עס ווערען געזונגען נייע געזאַנגס־נומערן, וואָס לאָדז האָט נאָך נישט געהערט.

גרויסע לעצטע סענסאַציע! אויף דער ביהנע בעוויזט זיך אַ הערליכער צעפּעלין.

ווי חתן־כלה מיט מחותנים פאָהרען פון אַמעריקאַ אויף אַ לופט־רייזע.

די הכנסה פון זונטאָג געהט לטובת דעם הילפס־פעראיין „תומכי אורחים״.

שבת, 4 נאָכמ. און מאָנטאָג, ד 10־טען, 9 אין אָוועגד צום 16־טען און 17־טען לעצט מאָל צו פאָפול. פרייזן פון 1 ביז 2.50

חלומות פון ליבע

אין 3 אַקטען מיט 25 נומערן געזאַנג און טענץ פון לילי׳ען.

אַלע פּיעסען זענען רעזשיסירט פון ל. ראַבינאָוויטש.

ס׳נעמט אָנטייל (לויט א. ב.) פּרויען: בעזמאַן, באַריסאָווא, נאַדיא קאָרעני, מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פּאַדערמאַן, קאָמפּאַניעץ. מענער: אַריעל, אייזענבערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאַשקאָוו, נייהויז, פּאָלאַנסקי, ישראל קאָמפּאַניעץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.

אדמינ.: מ. אַרנוואַל. מוזיק. לייטונג: ל. זעלמאַן. בילעטען אין פילהאַרמאָניע־קאַסע.

אַנאָנס!!! אין פאָרבערייטונג „הערצער צו פערקויפען״.

„די קאָאָפּעראַטיווע בעוועגונג״.

עס איז דערשינען נומער 10—11 פון דער „קאָאָפּעראַטיווער בעוועגונג״, אָרגאַן פון פערבאַנד פון די יודישע קאָאָפּעראַטיווע געזעלשאַפטען אין פּוילען אונטער דער רעדאַקציע פון א. י. פּראָ־וואַלסקי, מיט פאָלגענדען אינהאַלט:

. אויף דער טאָג־אָרדנונג: נישט קיין אויפ־טרייסלונגען, נאָר אַ פעראייניגטע בעוועגונג — ח. שאָשקעס. צעהן יאָהר ווירטשאַפטליכער ענטוויקלונג פון פּוילען — דר. י. ליפּאָווסקי, צעהן יאָהר קאָאָ־פּעראַציע אין פּוילען — יאַנוש קזיעטשינסקי, פון לעצטען יאָהר — א. י. פּראָוואַלסקי, די עקאָנאָמישע לאַגע אין לאַנד (חודש־איבערזיכט) — מ. נאָלד־שטיין, די אַרבייטער־בענק אין אַמעריקע — מ. איזוענסקי, די יודישע קרעדיט־קאָאָפּעראַציע אויף פּאָלעסיע — דר. מ. פליישער, דער היינטיגער צו־שטאַנד פון דער לאַנדווירטשאַפטליכער קאָאָפּעראַצ־יע אין סאָוויעט־רוסלאַנד — פּראָפ. דר. פ. טאָטאָמ־יאַנץ, לואיזזשי לוצאַטי — דער אַפּאָסטאָל פון דער איטאַליענישער קאָאָפּעראַציע — עד. קליינלערער. דאָס אינקאַסע־פּראָבּלעם — מיכאַל מלמד. וועגען „הנאי־וקלאַרען״ — ד״ר י. שאַלמאַן, רעפלעקסען — וואַרקאָוויצקי, ערליכקייט אין דער קאָאָפּעראַציע — ב. האַלפּערן. ווי אַזוי דאַרף מען בוכען די אָפּ־שפּאָר־אָפּעראַציעס? — י. ש—ן, וועגען מאָביליזירען פון ד ילאַנגטערמינינע קרעדיטען — י. מעכאַניק, אונטער׳ן צייכען פון נצחון — פ. י. מעמאָריאַל צום פאָנדיישע וועגען דער קרעדיט־נויט פון די יודישע בענק אין פּוילען, מעמאָריאַל צום „פאָנדיישן״ וועגען דער געווערבליכער קאָאָפּעראַציע אין פּוי־לע, די קאָאָפּעראַטיווע פּראָפּאַגאַנדע אין לאָדזער וואָיעוואָדזטווע. כראָניק. — מודעות.

דער גרויסער עקאָנאָמישער קריזיס אין בעסאַראַביען.

(ענדע פון 3־טער זייט).

אַהיים כמעט מיט דער גאַנצער קראָם, און די הערינג רייצט דעם אַפּעטיט ב׳ ידי קינדער. זיי בעטען זיך: טאַטענקע — מיר ווילען אויך פּרובּיען אַ שטיקעל! און מען טאָר נישט נאָכגעבען דעם „קאַפּריז״, ווייל אויב אַזוי, וועט ער דאָך אין צווייד־דריי טעג בלייבען אָהן אַ קראָם...

אַזאַ געשיכטע האָט מיר גראָד דערצעהלט איינער פון די „הענדלער״, צוריק מיט אַ פּאָר טעג:

די היזיגע גאַסען ווערען פון צייט צו צייט אויפגערודערט פון אויסגעשרייען: הערינג! וואָקען! שניר׳לעך! אַ פּאָר שיך! צוקערלעך און שאָקאָ־לאַדקעס!

און עס קוקען אַרויס אויגען פון זאַטע הייזער, קוקען גלייכגילטיג און צו מאָל, פילייכט מיט שנאה צו די „זשידעס״ וועלכע ווילען נישט אַרבייטען און זוכען זיך גרינגע פרנסות... און מויל צו מויל ניט איבּער:

„עטאָ זשידאָווסקיע סאַפּאָזשניקי״! (דאָס זע־נען יודישע שוסטער!).

יאָ, די שוסטער־בראַנזשע אין קעשענעוו האָט זיך פונאַנדערגעשפּרייט איבער דער גאַנצער שטאָט און וויל זי פערכאַפּען...

הונגעריגע הערצער שטערען די רוה פון די הויכע גאַסען מיט זייער האַסטיגען קלאַפּען.

אויסגעלאָשענע אויגען פערטונקלען מיט זייער פינסטערקייט די ליכטיגע שיין פון דעם שעהנעם, העלען זומער־טאָג אויף די רייכע, ברייטע קעשע־נעווער גאַסען!

י. ו.

דער שוואַרצער וואָלף

15) (ראָמאַן).

וולאַדעק האָט אַרויסגענומען אַ קליין שופלע־דעל, און אַריינרוקענדיג די האַנד אינעווייניג האָט ער מיט אַ ספּעציעלען מעכאַניזם געעפענט אַ גע־היימען „סעקרעטניק״.

אין דעם ראָזיגען סעקרעטניק איז געלעגען אַ נישט־גרויסע, אָבער דאָך זעהר ווערטפולע זאַך: אַ לעדערנער פּאָרטפעל, וואו דער באַלעבאָס פון דער וואוינונג האָט געהאַלטען אָנגעגרייט אויף יעדען פאַל אַ גרויסע סומע געלד און פערשידענע מטבעות.

צוליב דעם טאַקי איז וולאַדעק היינט ביינאַכט געקומען אין זיין וואוינונג.

די רייזע קיין וואַרשאַ האָט געקאָסט אַ סך געלד, און ווען ער איז אַהער אָנגעקומען האָט ער געהאַט אין טאַש נישט מעהר, ווי אַ הונדערט פראַנק.

און דאָס איז דאָך אַ קלאָרע זאַך, אַז צו בלייבען אין אַנ׳עת צרה אָהן געלד איז אַ זעהר ביטערער ענין.

וולאַדעק האָט איבערגעציילט דאָס געלד.

די סומע האָט געשטימט אויף דער האָר: צעהן טויזענד דאָלאַר אין פראַנצויזישע, ענגלישע און רוסישע באַנקנאָטען.

הכלל, פונ׳ם פּאָרטפעל איז גאָרנישט געמינערט געוואָרען.

פערקעהרט אויף איין זייט פון אַנ׳ענגלישען באַנקנאָט איז נאָך צוגעקומען אַנ׳אויפשריפט.

וולאַדעק האָט זיך נאָהענט צו איהר צוגע־קוקט און פאַמעליך איבערגעלייענט.

געווען איז די אויפשריפט געמאַכט מיט אַ שאַרפער פעדער, וואָס האָט מיט אַ פעסטען כתב אויפגעשריבען פאָלגענדעס:

„צו דעם שוואַרצען וואָלף שיקט איהר גרוס די הינטישע חברה, און לאַדענט איהם איין צו הערען איהרער אַ מיטגליד. יעדען אָוועגד ווערט ער אָפּגעוואַרט אין באַר „עמפּיר״ עס איז אָנגענעבען געוואָרען די נעכטיגע ראַטע.

ווי געזאָגט, האָט עס וולאַדעק פאַמעליך איי־בערגעלייענט; דערנאָך האָט ער אַרויסגענומען זיין פּאָרטסיגאַר און פערוויכערט אַ פּאַפּיראָס, צוטראָ־גענדיג אַנ׳אָנגעריבען ציגרהעלצעל צום צוואַנציג־פונטיגען באַנקנאָט.

ער האָט דעם ראָזיגען באַנקנאָט אינגאַנצען פערברענט, און דעם אַש אַריינגעוואָרפען אין קאַמין.

אויף זיין קאַלטען קלוגען פּנים האָט זיך אויס־געריסען אַ שפּאָטישער שמייכעל.

— גוט, מיין פריינד! — האָט ער זיך אָפּ־גערופען, וועגדענדיג זיך בלומרשט צום אומבע־קאַנטען מחבר פון דער אויסטערלישער איינלאַדונג, — אַלענפאַלס דאַנק איך אייך פאַר דעם נייעם מין איבערלעבונג, וואָס איהר האָט מיר פערשאַפט. מיר האָט זיך שוין פון לאַנג געוואָלט האָבען די געלעגנהייט אָנצוצינדען אַ פּאַפּיראָס מיט אַ צוואַנ־ציג־פונטיגען באַנקנאָט!

דער שמייכעל איז אָבער אַוועק פון זיין פּנים, ווען ער האָט פערשטאַנען, אַז מיט׳ן רויך פון פערברענ־טען באַנקנאָט איז פון איהם אַוועק עפּיס מעהר, ווי די ראָזיגע פערהעלטנישמעסיג־קליינע געלד־סומע.

קאַפּיטעל זיבען.

דער באַר „עמפּיר״.

זיין געהיימניש איז, אַלזאָ, אויפגעדעקט געוואָ־רען, און זיין אייגען ליבע טיף געטראָפען.

דער האונדערבאַרער קלוגער בנין, וואָס האָט געקאָסט אַזוי פיל מיה און חכמה, און וואָס האָט זיך געכטען נאָך אויסגעוויזען ווי אַ פעסטער אינהאַלט און שוץ־וואַנד געגען דער גאַנצער וועלט שונאים, איז איצט הרוב און צופאַלען געוואָרען.

וולאַדעק האָט אָבער נישט גע׳פטר׳ט קיין צייט אויף קלאָגענישען.

ביז איבערפריה האָט ער נאָך געהאַט אַ סך אויפצוטון:

קודם כל, דאַרף מען דערגעהן, ווער און ווי־אַזוי ס׳איז ענטדעקט געוואָרען זיין סוד.

צווייטענס האָט ער זיך געדאַרפט איבערלעגען, צי זאָל ער פאָרטזעצען זיין ביז־איצטיגער טעטיג־קייט, נישט נעהמענדיג אויף וויך די סכנה פון אַ באַלדינער קאַטאַסטראָפע.

און, לסוף, אויב בּיינע סברות וועלען זיך אַרויסווייזען פאַר בעגרינדעטע, פערלאָזען מיט כבוד און אָהן פערלוסט די שלאַכט־פעלד.

ער האָט אויסגעלאָשען דאָס ליכט און איז אַרויס מיט דער הינטער טיר.

ס׳איז דאָך געווען אַ גאַנץ מענליכע זאַך, אַז די, וואָס האָבען זיך אַ נאָמען געגעבען „די הינטישע חברה״, האָבען איינגעשטעלט אין דרויסען אָבּסערוואַציע, כדי נאָכצושפּיאָנירען זיין יעדען שריט און טריט.

אין דער דאָזיגער נאַכט האָט זיך וולאַדעק געגויטיגט אין אַבּסאָלוטער פרייקייט מעהר, ווי אַלע מאָל.

שטיל איז ער פערביינעגאַנגען די פענסטער פונ׳ם שווייצאַר, און איז אַריין אין דעם פּאַראַדנעם פּיר־הויז.

צום גליק איז דאָס פירהויז נישט געווען בעד־לויכטען.

פון דער גאַס האָט איהם קיינער נישט גע־קאָנט זעהן.

נישט אָנצינדענדיג קיין ליכט, האָט זיך וולאַ־דעק אויפגעהויבען אויפ׳ן פינפטען שטאָק.

דאָ האָט ער מיט דער הילף פון אַ טאַשען־לעמפּעל געפונען דעם שליסעל־לאָך, און נישט־הערבאַר אויפגעעפענט די טיר.

די מעבלירטע וואוינונג איז געווען פוסט, און איז געווען אומבעוואוינט די גאַנצע צייט כל זמן וולאַדעק האָט פאַר איהר געצאָהלט אונטער אַ פּרעמדען פראַנצויזישען נאָמען ס׳דירה־געלד.

נעהאָט האָט די ראָזיגע דירה די אויסערגע־וועהנליכע מעלה, וואָס איין פענסטער פון איהר האָט געפיהרט גלייך אויף אַ דאַך פון שכנישען הויז.

די צווי מינוט, וואָס ער האָט זיך דאָ אַרומגע־קוקט, האָבען איהם געגעבען די איבערצייגונג, אַז דאָ אַהער האָט זיך די הינטישע חברה נישט בעד־וויזען אַריינצוקריכען.

וולאַדעק האָט זיך שטיל צוריק אַראָפּגעקריגען אונטען, און אָנגעקלאַפּט צום שווייצאַר, ער זאָל איהם אַרויסלאָזען אינדרויסען.

(פאָרזעצונג קומט)

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26
Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dnia 4-go do poniedziałku, dnia 10-go grudnia 1928 r. wł.

Dla dorosłych: **Dla dorosłych:**

„ŻÓŁTY PASZPORT"

Dramat życiowo-obyczajowy w 10-ciu aktach z życia rosyjskiego.
W roli Marji Andrejewny – **ANNA STEN.**

Dla młodzieży i dorosłych:

GRUŹLICA

(W objęciach niewidzialnego wroga)

אראקאר

10 X 11 איילען אויך איין צימער
אינטער דער טרעפ נאר אויף א פאבריקס-אונטערנעהמונג
צו פערדינגען.
נאמא-צעגעלניאנא 10 ביים ווירט. 2896

אכטונג, ציימונגס-פערקויפער!

דער סעקרעטאר פון אומפארטייאישען פאראיין פון צייטונגס-פערקויפער מאכט בעקאנט אלע צייטונגס פערקויפער, אז ויי זאלען קומען אין פעראיין אויף ווסכאדניא 34, וואו עס וועלען געשריבען ווערען
ביטעס וועגען קאנצעסיעס
אויפ'ן קומענדיגען יאהר.
דער לאקאל איז אפען טעגליך פון 7 – 9 אין אוועגד.
מיט אכטונג דער סעקרעטאר.

א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע
ביכער
פון אלע פערלאגען מיט א גרויסען ראבאט
בעקומט איהר נאר ביים צייטונגס-פערקויפער
י. וועלניארזש, אלט-שטאט 1
איך גיב אויך ביכער אהיים צו לייענען. ביליג.
איך קויף אלטע גענוצטע ביכער און ראמאנען.
כ'נעהם אן צו בינדען ביכער צו ביליגע פרייזען.

מעלדונג.

דערמיט מעלד איך אלע קליינהענדלער, ווי אויך די פריוואט-קונדשאפט, אז מיט דעם 1. דעצעמבער ד. י. האב איך פערלאזען דעם קאלאניאל-הענדלער-פעראיין (צעגעלניאנא 15). 2900

אין זעמטליכע אנגעלעגענהייטען נעהם איך אויף אין דער פריוואט-וואוינוגג קילינסקי 25, פון 4 ביז 6 נאכמ. מיט אכטונג י. וויינבערג.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
בזשעזשינער 11, טעלעפאן 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אוועגד.

ד"ר חאלינסקי נאז, האלז, אויערן קר.	4—3
ד"ר קערשנער קינדער קראנקהייטען	4½-3 11-9
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	1—11
ד"ר לובימש הויט און געשלעכט-קר.	1½—12½
ד"ר שמירגעלד נערוועז און גייסטיגע קר.	2 –1
ד"ר נאלדבלאט אויגען-קראנקהייטען	½—12½
ד"ר עליאסבערג כירורגישע קראנקה.	2—1
ד"ר בערנפאן פרויען און געבורטס-הילף	4—3

פסיכא-טעראפיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א. א. וו. שטאקען-שטעלען, קינסטליכע בעוועגונגען-בעשמערהלונג איינ-שפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראציעס. אויף ד[illegible] זין שטאט.—און לאבאראטאריום ווערען [illegible] אנאליזען, ווי אויך פלעגמע און בלוט
[illegible] נעגען שקארלאטין.
ד"ר [illegible] זקי סטאמאטאלאגיא
צאהן-ארצט 10—1 3—6
קינסטליכע צעהן, קאראנען, פאמבען א. א. וו.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאג.

טיכטיגע
פערקויפערס
אויף פראוויזיע ביז 2000 זל. מאנאטליך ווערען געזוכט. אפערטען אונטער „A. 1928" אין אדמ. פון דער צייטונג. די אפערטען מוזען זיין געשריבען אין דער פוילישער שפראך.

השבת אבדה.

כ'האב פערלוירען א פאס אויפ'ן נאמען פון יחיאל ביאל-קאמינסקי און א מאבילזאציע-קארטע, ווי אויך א מעטריקע פון די קינדער, וואס פאר פעריש פאפירען, וועלכע האבען פאר קיינעם קיין שום ווערט נישט. דער ערליכער געפינער ווערט געבעטען אבצוגעבען צו ביארקאמיטש, זגערזשער 21.

א פרוי מיט 2 שול-קינדער

זוכט איינצוזידלען זיך פאר חודש אדער אפטרעט-געלד צו ערפאהרען ביי
הינדה וויאטראק
בערעק יאסעלעוויטש 17.

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל. 34-72
נעהמט אן פון 6—8 אוועגד.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 51-78,
הויט און וועגערישע קראנקהייטען און ליכט-היילאינסט.
נעהמט אן פון 4—7 אין אוועגד
צוריקגעקעהרט

Dr.
J. POLAKOW
קינדער-קראנקהייטען
קאנסטאנטינער 37a
טעל. 39-75
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן אין דער לעטשניצע אויף גייערס מארק (פעטריקאווער 294) פון 2 ביז 3½ נאכמ. און דערהיים פון 3½—5 נאכמ.

LEKARZ DENTYSTA צאהן-ארצט
St. GELBERG
אבאראניא 15, טעל. 31-08.
היילט גאנץ פערגאכלעסיגטע צייהן- און מונד-קראנקהייטען-ציהונג אהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראהלונג, ספעציעלער לאבאראטאריום פון קינסטליכע צייהן
נעהמט אן פון 9 פריה ביז 7 אוועגד.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.
זאט זיך איבערגעצויגען אויף אנדזשעיא 5
נעמט אן פון 8 – 10 פריה און פון 5—9 אין אוועגד
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

קאלאשען בחנם!

ווייל טראגענדיג אזעלכע ערשפארט יעדער מעהר געלד אויף די זוילען!

MAGAZYN UNIWERSALNY פיעטריקאווער 44 „קאפפעהל"

קאלאשען פאר קינדער נומער 5, 6 אויף ווינטער.	4,50 זל.
" רוסישע און טרעטארן פאר דאמען גרויס 0, 1, 2	5,50 "
" אינגלענדישע גרויס 2, 4, 6, " 9, 10 פאר דאמען	6,25 "
" " אויף ווינטער גרויס 1, 2, 4, 5	6,75 "
" פאר יונגלעך	7,50 "
" אינגלענדישע פאר מענער	8,50 "
" " רינער	8,75 "
" רוסישע לייכטע " גרייס 7, 11, 13	9,25 "
" שוועדישע טרעטארן " גרויס פון 10 ביז 13	9,75 "
" " האלב-ווינטער גרויס 8 ביז 10	10,50 "
באטען פאר קינדער גאבארדין מיט סאמעט גרויס 5 – 7	11,— "
" דאמען מיט סאמעט	16 — "
" ספארטאווע גאבארדין גרויס פון 8 ביז 10	16,50 "

נור נאך צו עטליכע פאר פון די אנגעוויזענע גרויסען. ס'איז אויך צו בעקומען נארמאלע פאסאנען פון אלע אינלענדישע און אויסלענדישע פאבריקען ביז 20% נידריגער פון די קאנקורענץ פרייזען.
שטענדיג אויף לאגער אלע פאכאנען און גרויסען.

Dr. DONCHIN
מאניושקי 1, טעלעפאן 97-9
ספעציאל ארצט פאר אויגענקראנקהייטען
צוריקגעקעהרט קיין פוילען.
נעמט אן טעגליך פון 10—1 מיטאג און פון 4—7 נ. מ.
זונטאג פון 10 ביז 1 בייטאג.

Dr. med. ALBERT GOTLIB
פיעטריקאווער 26, טעל. 77-50
אקושער און פרויען = קראנקהייטען
נעהמט אן פון 4 ביז 7 אין אוועגד. 2611

בית שריפט = ביורא
ב. האכבערג פאנסקא 1
טעל. 36-77.
גרלעדיגט אלע ארט געריכטליכע- און שטייער-אנגעלעגענהייטען אין אלע אמטען אויך אויף לאדזער וואיע וואידזטווע רעיעל און פינקטליך.
בעמערקונג: וועגען פערשידענע שטייער-פראגע נעהם איך פערזענליך אן צווישען 5—6 נאכמיטאג.
כ'קויף אויס פאטענטען אויפ'ן יאהר 1929.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טע. 16-53.

ד"ר ראקאווסקי נאז האלז, אויערן קר.	8—9 11—10 7—6
ד"ר רוזשאנער הויט און געשלעכטס קר.	2—1 11—10
ד"ר גאלדשטיין- אויגען-קראנקהייטען פאלאק	2—1 8—7
ד"ר יוסטמאן נערוועז קראנקהייטען	2—12
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען	5—4 12—10
ד"ר פאפירני פרויען און געבורטס-הילף	6—5 1-11½
ד"ר קאנטאר כירורגישע-קראנקהייט, 4-5 און 1-2	
ד"ר ווינבערג אינג. הערץ, לונגען-קר. 11-1	7—8½
ד"ר מטופעל רענטגען	6—4 12—10
א. גרארזענשיק צאהן-ארצט	3—7
י. רזשום צאהן-ארצט	9—2

[illegible] בעלייכטונגען, קוואצן, פאמבען א. א. וו.
אין דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט
[illegible]
די לעטשניצע איז [illegible] אפען זונטאג.
הויזש אין דער שטאט.
ערצטליך-קאסמעטיש. גאבינעט
ארי. ב. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אוועגד.

געגעז בעלוינונג!

מיטוואך, דעם 28-טען נאוועמבער, 4 נאכמיטאג, איז פערלוירען געווארען איין ברעזענט-זאק מיט בערעטען (קינדער-היטלעך), וועלכע האבען פאר קיינעם קיין ווערט נישט. געגעז בעלוינונג פון 300 זל. בעטען מיר דעם עהרליכען פינדער אפצו-ברענגען, פאבריק: פון פראנץ פישער דלוגאשא 43 (קאזשיני). 1782

אל תתהלל ביום מחר!!
כי לא תדע מה ילד יום.
לייג נישט אפ אויף מארגען

נאר, אז דו דארפסט ערלעדיגען סאנדאווע זאכען זאלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביורא
פעטריקאווער 17 דורך גאנג זאבאדניא 52
וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאפט געשריבען לויט'ן אוסטאוו אלערליי ביטעס, קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס צווילנע און קארנע אפא-זיציעס, אדוואלאניעס, רעקורסען וועגען דירה אין ווארשאוו-ראזיעמטשי, וועגען פאספאר אין קאמיסאריאט-רזשאנדו און אלע פאליצייבעצירקען, אקטען אינטערציזיעס, אקטע דאראוויזנעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. ספעציאליסט פון שותפות-אקטען.
מיט אכטונג
י. מאנעלא רעכט-קאנסולענט.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים=ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר וועגערישע הויט=קראנקהייטען און מענער=שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגי-שע און נערוועז=קראנקהייטען.
קווארץ=לאמפ. עלעקטרישער הייל=קאבינעט קאסמעטיק.
— — — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוועגד. — — —
פון 11 ביז 12 בייטאג און פון 2 ביז 3 נאכמיטאג נעהמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען.
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— — בעזונדערער ווארטע-צימער פאר פרויען. — —
וויזיט 3 זל.

אבאנעמענט-פרייז: פאר'ן טעקסט—15 גר. פרייזען פון פריוואט-אנאנסען: אין טעקסט—40 גר. ... אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים; אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד מיט 30 פראצ. טייערער. [illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.